

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و تربیهٔ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم

رهنمای تدریس

آموزش قرآن کریم

صنف ۵

unicef
د هر ماشوم لپاره
برای هر طفل

سال چاپ: ۱۳۹۵ هـ ش.

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و
تربیهٔ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

رهنمای تدریس آموزش قرآن کریم

صنف پنجم

سال چاپ: ۱۳۹۶ هـ . ش.

مؤلفان:

- نورالحق "عارف" عضو علمی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی.
- سیدجان "سعادت" عضو علمی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی.

ایدیت علمی و مسلکی:

- نور الله توحیدی عضو علمی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی.

ایدیت زبانی:

- عبدالرزاق کوهستانی عضو علمی دیپارتمنت زبان و ادبیات دری.

کمیتهٔ دینی، سیاسی و فرهنگی:

- معاون سرمؤلف عنایت الله عادل آمر بخش تعلیمات اسلامی.
- حبیب الله راحل مشاور وزارت معارف در ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی.

کمیتهٔ نظارت:

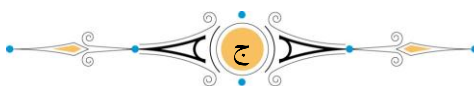
- دکتور اسد الله محقق معین نصاب تعلیمی و تربیهٔ معلم
- دکتور شیر علی ظریفی مسؤول پروژهٔ انکشاف نصاب تعلیمی
- سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

طرح و دیزاین:

- عنایت الله غفاری

بسم الله الرحمن الرحيم

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی

کور د سولې کور د تورې — هر بچی یې قهرمان دی

دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو

د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو

ورسره عرب، ګوجر دي — پامیریان، نورستانیان

براهوي دي، قزلباش دي — هم ایماق، هم پشه یان

دا هیواد به تل ځلیږي — لکه لمر پر شنه آسمان

په سینه کې د آسیا به — لکه زړه وي جاویدان

نوم د حق مو دی رهبر — وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحیم

پیام وزیر معارف

سپاس بیکران آفریدگاری را که انسان را در احسن تقویم آفرید و او را قدرت بیان بخشید و به زیور علم و اندیشه آراست و درود بی پایان بر پیامبر مکرم اسلام حضرت محمد مصطفی- صلی الله علیه وسلم- که معلم بزرگ انسانیت است و پیام‌آور رحمت و هدایت و روشنایی.

تعلیم و تربیت نقطهٔ آغاز هر تحول و سنگ بنای توسعه در هر جامعه است. هدف اصلی تعلیم و تربیت به فعلیت رساندن نیروهای بالقوهٔ انسان و شگوفا ساختن استعدادهای درونی وی است.

کتاب درسی یکی از ارکان مهم در فرایند تعلیم و تربیت محسوب می‌شود که همگام با تحولات و پیشرفت‌های علمی نوین و مطابق با نیازمندیهای جامعه تهیه و تألیف می‌گردد و باید دارای ظرفیت و ظرافتی باشد که بتواند آموزه‌های دینی و اخلاقی را توأم با فرآورده‌های علوم جدید با میتودهای نوین به شاگردان منتقل کند.

کتابی که اکنون در اختیار شما قرار دارد، بر اساس همین ویژه‌گی‌ها تهیه و تألیف شده است. سعی وزارت معارف همواره براین بوده که نصاب تعلیمی و کتب درسی معارف کشور، متکی بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و حفظ هویت ملی، مطابق با معیارهای علمی و روش‌های تربیتی نوین بوده، استعدادهای دانش آموزان را در همه زمینه‌های اخلاقی و علمی شگوفا گرداند و قدرت تفکر، ابتکار و حس جستجوگری را در آنها تقویت بخشد. ترویج فرهنگ گفتگو و رواداری، تقویت حس وطن دوستی، مهربانی، گذشت و همبستگی از خواست‌های دیگر وزارت معارف است که باید در کتب درسی متبلور باشد.

کتاب‌های درسی بدون داشتن معلم خوب و مسلکی نمی‌تواند اهداف مورد نظر را بر آورده سازد. معلم یکی از ارکان مهم تعلیم و تربیت و مجری برنامه‌های آموزشی و تربیتی است. از معلمان و آموزگاران خوب، متعهد و دلسوز کشورم که ستیزه با سیاهی و نادانی را پیشهٔ خود ساخته اند، صمیمانه آرزومندم که با تطبیق دقیق و مخلصانهٔ نصاب تعلیمی، کودکان و جوانان میهن را بسوی فتح قله‌های رفیع دانش، اخلاق و معنویت رهنمون گردند.

کامیابی نظام آموزشی کشور بدون همکاری جدی مردم غیر ممکن است. ازین رو از همه اقشار و افراد ملت شریف افغانستان، بخصوص از خانواده‌ها و اولیای محترم شاگردان خواهشمندم که از هیچگونه همکاری در جهت تحقق اهداف معارف دریغ نورزند. همچنان از همه نویسندگان، دانشمندان، متخصصان تعلیم و تربیت و اولیای محترم شاگردان تقاضا می شود که با ارایهٔ نظریات و پیشنهادهای سالم و نقدهای سازندهٔ خود وزارت معارف را در بهبود هر چه بیشتر کتابهای درسی همکاری نمایند.

لازم می‌دانم از تمام مؤلفان دانشمند و کارمندان اداری و فنی وزارت معارف که در تهیه، تألیف، طبع و توزیع این کتاب زحمت کشیده اند و از همه نهادهای ملی و بین المللی که در زمینهٔ چاپ و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند، قدردانی و تشکر نمایم.

در اخیر از خداوند منان استدعا دارم که به لطف بی پایان خود، ما را در تحقق آرمانهای مقدس معارف یاری رساند. إنه سمیع قریب مجیب.

دکتور اسدالله حنیف بلخی

وزیر معارف

فهرست عناوین

مقدمه

موضوعاتی که باید هرمسلمان درمورد تجوید بداند:

۱ – تعریف تجوید

تجوید درلغت آراسته نمودن ونیکوگردانیدن راگویند؛ اما ازنگاه اهل فن عبارت از: علمی است که به بیان احکام وقواعدی می‌پردازدکه التزام به آن درهنگام تلاوت قرآن کریم واجب است؛ طبق دریافتی که مسلمانان نسل به نسل ازیکدیگرداشته اند، تابه پیامبرﷺ می‌رسد.

۲ – موضوع علم تجوید

موضوع محوری این علم، احکام وقواعد، چگونه‌گی وکیفیت نطق الفاظ وحروف است، نطق دقیق حروف که مطابق خصوصیات وصفات ذاتی یاعارضی آن‌ها باشد که درنتیجۀ مجاروت حروف بایکدیگررخ می‌دهد؛ و نیزنطق این حروف مطابقت داشته باشد بانظم صوتی زبان عربی فصیحی که قرآن به آن نازل شده است.

۳ – حکم تجوید

بنا بر اتفاق علمای تجوید، آموزش احکام تلاوت قرآن کریم وعمل به آن، برهرمسلمان لازم است وکوتاهی بدون عذر در این راستا موجب گناه می‌شود.

باوجود مهم بودن علم تجوید، باید یادآورشد که این علم ازحیث علم بودن، همانند سایرعلوم قرآنی مقصود و هدف نیست؛ بلکه علم تجوید بسیار مهم است؛ به‌خاطری‌که از قرآن حفاظت می‌کند باعث استواری و محکمی در تلاوت آن می‌شود و انسان را به فهم معانی آیات قرآنی که درحقیقت راه قراردادن آیات در مسیر تطبیق و تنفیذ می‌باشد کمک می‌نماید و این همان هدفی است که توسط آن می‌توانیم رضا و خشنودی خداوندﷻ را در زنده‌گی حاصل کنیم.

کسی که قرآن کریم را به صوت زیبا تلاوت می‌کند؛ اما هدفش خشنودی الله ﷻ نیست، ویا در فهم مشکل ندارد؛ ولی درعملی نمودن و التزام به آن کوشش نمی کند زیبایی وتلاوت خوبش بر وی گناه محسوب می‌شود.

بنا بر آن آموختن وآموختاندن قرآنکریم طبق علم تجوید از جملۀ وجایب مهم مسلمانان وضرورت مبرم برای جامعه اسلامی است؛ بنابراین ما به عنوان مسلمان در تدریس مضمون آموزش قرآنکریم مصداق حدیث نبوی باشیم {خَيرُكم مَن تعلَمَ القُرآنَ وَعَلّمَهُ} بهترین شما کسی است که قرآن را می‌آموزد وبرای دیگران می‌آموزاند.

به اساس فرمودۀ فوق برعلاوه از شاگردان، معلمان محترم نیز در تدریس این مضمون باید حتی المقدور سعی ورزند، تا این‌که سعادت دنیا وآخرت را کسب نمایند و از جهت دیگر شاگردان بتوانند به هدف عالی که همانا آموختن قرآنکریم است دست یابند؛ همچنان در کتاب (آموزش قرآنکریم) حرکات حروف، کلمات قرآنی، جملات قرآنی وآیات مبارک با رنگ‌های متفاوت مزین شده است، تا شاگردان بیشتر به درس علاقه مند شوند.

مؤلفان محترم برای تدریس مضمون فوق الذکر نکات مهم را برای معلمان ذیلاً تقدیم می کنند:

۱– در هرهفته سه ساعت درسی و در تمام سال تعلیمی هفتاد و هشت ساعت درسی است.

تعداد ساعات درسی کتاب (آموزش قرآنکریم صنف پنجم) هفتاد و هشت ساعت است.

۲- مضمون آموزش قرآنکریم مشتمل بر سه بخش است:

الف – بخش معلومات ب- بخش تلاوت –ج- بخش حفظ.

۳- معلم محترم در تدریس آموزش قرآنکریم شاگردان را به نطق صحیح حروف توأم باقواعد تجوید مکلف می‌سازد.

۴- معلم محترم شاگردان را به خواندن حروف با حرکت و بدون حرکت که در رسم الخطی که قرآن کریم وجود دارند؛ ولی تلفظ نمی شوند آشنا می‌سازد.

۵- برای بخش محفوظات صنف پنجم سوره‌های (قدر، عادیات، الزلزال وبینه) درنظر گرفته شده اند که حفظ دو سورهٔ آن، قبل از چهار نیم ماه و حفظ دو سورهٔ دیگر آن بعد از چهارنیم ماه مطلوب است.

۶- برای شاگردان تلقین شود تا در ساعت آموزش قرآن کریم با وضو باشند و در حمل ونقل کتاب آموزش قرآن کریم آداب را رعایت نموده و به آن احترام گذارند.

۷- هردرس آموزش قرآنکریم به مراحل ذیل تقسیم شده است:

- مرحلهٔ اول: خواندن کلمات قرآنی.
- مرحلهٔ دوم: خواندن جملات آیت‌های قرآنی.
- مرحلهٔ سوم: خواندن آیهٔ مکمل.
- مرحلهٔ چهارم: خواندن و تمرین برخی از کلمات به منظور تلفظ درست و تجوید تطبیقی.

۸- معلم محترم خواندن آیات درس روز آینده را برای شاگردان کارخانه گی می‌سپارد.

۹- معلم محترم در جریان تمام مراحل دروس و روش‌ها با بسیار مهربانی و لطف درس را برای شاگردان تقدیم می کند، همواره ایشان را همکاری و تشویق می کند و از هرنوع توهین وتحقیر به آن‌ها خود داری می‌نمائید.

درس اول
عنوان: قرآن کریم
صفحه: ۷
اهداف: شاگردان باید:
- معنی لغوی و اصطلاحی قرآن کریم را بدانند.
- تاریخ نزول قرآن کریم را بفهمند.
- آداب قرآن کریم را بیان کرده بتوانند.

تعریف قرآن
قَرَأَ یَقرَأُ در لغت به معنای جمع کردن است و به معنای (خواندن) نیزبه کاررفته است؛ خداوند می‌فرماید:

﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ (۱۷، القیامه).

"بدون تردید جمع کردن وخواندن این(کتاب) برعهدهٔ ماست"

گاهی مصدردر زبان عربی به معنای اسم مفعول استعمال می‌شود به همین لحاظ کلام الله، یعنی قرآن: (کتاب خوانده شده) گفته شده است.

معنای اصطلاحی قرآن
قرآن کریم دراصطلاح چنین تعریف شده است:

المنزّل علی الرسول المکتوب فی المصاحف المنقول الینا نقلاً متواتراً بلاشبه).

" کلام الله تعالی که برحضرت محمد رسول الله ﷺ نازل شده و در مصاحف نوشته شده و بطور تواتر و بدون شبهه از ایشان بما رسیده را قرآن گویند".

تاریخ نزول قرآن
قرآن کریم در میان کتاب‌های آسمانی و وحیانی، تنها کتابی است که هم از حیث لفظ و هم از حیث معنا آن گونه که بر پیامبر اسلام ﷺ نازل شده است، در میان پیروان آن قرار دارد. نزول قرآن آن گونه که در آیات آن آمده به قرار زیر است:

۱- در شب قدر: ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ (القدر، ۹۷ / ۱) «ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم».

۲- در شب مبارک: ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ (الدخان، ٤٤ / ٣) «براستی ما آن را در شبی پر برکت نازل کردیم ما همواره انذارکننده بوده‌ایم!».

۳- در ماه رمضان: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ (البقره، ۲ / ۱۸۵) «ماه رمضان آن است که فرود آورده شد در وی قرآن».

این آیات بیانگر آن است که قرآن نزول دفعی داشته است؛ اما زنده‌گی و تاریخ اسلام گواه آن است که پس از بعثت رسول خدا ﷺ به رسالت در چهل سالگی، به مدت بیست و سه سال دوران رسالت آن حضرت ﷺ بر ایشان نازل شده است. بر این نزول تدریجی در قرآن نیز اشاره شده است: ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ (الأسراء، ۱۷ / ۱۰۶) «و قرآن را [جدا جدا و] بخش بخش فرو فرستادیم تا آن را با درنگ بر مردم بخوانی».

نزول تدریجی حفظ و تدوین آن را نیز می‌طلبید، لذا پیامبر ﷺ در مرتبه نخست خود به حفظ کردن آن و حتی شتاب ورزیدن در این امر مبادرت می‌ورزیدند: ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ (القیامه، ۷۵ / ۱۶-۱۷) «زبان را به [تکرار] آن مجنبان تا به شتاب آن را [به خاطر بسپاری]. جمعش و [آسان ساختن] خواندنش بر [عهده] ماست»

در میان مهاجران و انصار نیز گروهی از صحابه به حفظ آن می‌پرداختند؛ سپس قرآن به صورت نوشته درآمد و از روزگار خود پیامبر ﷺ و به دستور ایشان به کتابت آن همت گماشته شد. کثرت قاریان و کاتبان وحی و جدیت و حساسیت مسلمانان به این کتاب آسمانی، باعث شد که از هر گونه تحریف مصون ماند.

گردآوری و نگارش قرآن کریم از دیرباز مورد توجه مسلمانان بوده است. گردآوری قرآن دو مرحله را پشت سر گذرانده.

نخست به معنای حفظ آن در سینه‌ها بوده است که نخستین حافظ آن شخص پیامبر اکرم ﷺ بوده است.

بعد از ایشان حافظانی از اصحاب بودند که به این امر مبادرت می‌ورزیدند؛ اما در مرحله دوم، می‌توان به حضرت ابوبکر، عمر، عثمان ، علی، زید بن ثابت، ابی‌بن کعب و.. اشاره کرد. این نوشته‌ها معمولاً بر روی «لخاف» (سنگ نازک یا صفحه‌های سنگی) و «عسیب» (شاخه‌های درخت خرما) و «أکتاف» (استخوان‌های پهن شتر) و «أقتاب» (تکه چوبی که بر پشت شتر می‌گذاشتند و بر روی آن سوار می‌شدند) و بر تکه‌های پوست بوده است.

این همه تلاش و مجاهدت در حفظ و نگارش قرآن تردیدی باقی نمی‌گذارد که این کتاب همان است که بر پیامبر ﷺ نازل شده و به دست ما رسیده است. از طرفی مفاهیم و معانی قرآن چنان است که راه هر گونه تحریف را بسته است. کتابی که خود را «النّور» معرفی می‌نماید و جن و انس را از آوردن آن ناتوان می‌شمارد، نباید برای اثبات تحریف‌ناپذیری خارج از آن کمک گرفت. علاوه بر این خداوند نیز مصونیت آن را از هر گونه تحریف تضمین نموده است:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (الحجر، ۱۵ / ۹) «ما قرآن را نازل کردیم و ما به‌طور قطع نگهدار آنیم!»

آداب قرآن کریم

آدابی که به قرآن کریم ارتباط دارد و رعایت آن بر مسلمانان لازم است از این قرار است:

ادب اول: ادب اسماع و گوش دادن به قرآن کریم است، چنانچه خداوند در سورهٔ اعراف آیت ۲۰۴ می‌فرماید: ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [۷:۲۰۴].

ترجمه: و هنگامی که قرآن کریم خوانده شود گوش فرا دهید و سکوت کنید تا مورد رحمت قرار گیرید و خداوند آنانی را که در برابر قرائت قرآن کریم سوء ادب می‌کنند، مورد نکوهش قرار داده است، در سورهٔ فضیلت آیت ۲۶ می‌فرماید: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ [۴۱:۲۶].

ترجمه: و کافران گفتند: این قرآن را مشنوید و هنگام قرائت آن غوغا بر پا کنید، شاید غالب شوید.

ادب دوم: ادب ترتیل و قرائت قرآن کریم است: چنانچه در سورهٔ مزمل آیت ۳ می‌فرماید: ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ [۷۳:۳].

ترجمه: قرآن کریم را به صورت واضح و با دقت کامل بخوان، به این معنای که ادای حروف از مخارجش با تدبر به معنای توأم باشد. هم چنان در سورۀ اسراء آیت ۱۰۶ می‌فرماید: ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ [۱۷:۱۰۶].

ترجمه: قرآن را جدا جدا فرستادیم، تا آن را بر مردمان به آرامی بخوانی و ما آن را (جدا جدا حسب وقایع) نازل فرمودیم.

ادب سوم: ادب تفکر در معانی است – چنانچه در سورۀ ص آیت **۲۹** می‌فرماید: ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [۳۸:۲۹].

ترجمه: کتابی که به سوی تو فرو فرستادیم با برکت است تا آیاتش را تدبر کنند و خرد مندان پند گیرند.

ادب چهارم: عمل به قرآن است یعنی: انسان چیزی را که به زبان تلاوت می کند قلب اش در معنای آن باید تفکر کند. هنگامی که آیت رحمت را می‌خواند نزد آن توقف کند و از الله جنت را بخواهد. و هر گاه به آیت عذاب برسد نزد آن توقف نموده نجات از آتش دوزخ را از الله در خواست نماید. هم چنین اوامر و نواهی قرآن را در عمل پیاده نماید. و در آیات اسما و صفات منهج وروش سلف صالح را در پیش گیرد.

ادب پنجم: دست نرساندن به قرآن به غیر طهارت است چنانچه در سورۀ واقعه آیت ۷۰ می‌فرماید: ﴿لَّا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ﴾ [۵٦:۷۹].

ترجمه: دست نمی زنند به آن مگر پاکان – این آیت به این اشاره دارد که نباید انسان قرآن را بدون طهارت دست رساند.

بیان اسما ء وصفات قرآن کریم

قرآن کریم درحقیقت دارای پنج نام است: القرآن، الفرقان، الذکر، الکتاب و التنزیل و مشهورترین آن قرآن است وخدواند کلام خودرا درشصت ویک جا به همین نام موسوم کرده است.

قرآن کریم دارای اوصاف زیادی است که، برخی آن را پنجاه وپنج قلم داد کرده اند وبرخی نود گفته اند ازقبیل: تذکر، ذکری، تنزیل، احسن الحدیث، موعظه، حکم، حکمت، حکیم، شفاء، هدی، هادی، صراط مستقیم، حبل الله، رحمت، روح، احسن القصص، بیان، مبین، بصائر، فصل، نجوم، مثانی، نعمت، برهان، بشیر، نذیر، قیم، مهیمن، نور، حق، عزیز، کریم ، مبارك وغیره.

بیان حکمت نزول قرآن

خداوند منان در قرآن کریم اسباب و حکمت‌های متعددی را برای نزول قرآن به شیوه‌های گوناگون یادآوری نموده است که هر یك بیانگر اعجاز قرآن و دلیل جداگانۀ برای ایمان به قرآن است و آن حکمت‌ها بدین قرار است: قرآن برای عام و خاص هدایت است چنانچه خداوند منان می‌فرماید: ﴿هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾(۲) "« نزول » این کتاب مایۀ هدایت پرهیزگاران است".

و در سورۀ البقره آیت ۵۷ می‌فرماید: ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ نزول قرآن هدایت و مژده برای مومنان است.
و نیز در سورۀ البقره آیت ۱۵۸ قرآن را به هدیً للناس وصف نموده است.

﴿وَالْهُدَىٰ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ﴾.قرآن شفاء رحمت وموعظه برای مردم است طوری که در سورۀ یونس آیت ۵۷ می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ [۱۰:۵۷].

ترجمه: ای مردم به راستی که آمد شما را از جانب پروردگار تان پندی و شفا بخش امراضیکه در سینه‌ها است و مومنان را وسیلۀ هدایت و رحمت است.

قرآن برای انذار است خداوند در سورۀ انعام آیت ۹۲ می‌فرماید: ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ﴾ [٦:٩٢].

ترجمه: واین کتاب با برکتی است که ما آن را فرو فرستادیم « به سوی تو» تصدیق کننده است آنچه را که قبل از وی است. تا اهل مکه و اطراف آن را « از عذاب خداوندی » بترساند.

قرآن برای بشارت است طوری که در سورۀ نمل آیت ۲ می‌فرماید: ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ [۲۷:۲].

این کتاب برای مؤمنان هدایت و مژده است.

قرآن برای تبلیغ است چنانچه خداوند در سورۀ ابراهیم آیت ۵۲ می‌فرماید: ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [۱٤:٥۲].

ترجمه: این کتاب برای تبلیغ مردم است.

قرآن برای تدبر است، طوری که خداوند منان در سورۀ ص آیت ۲۹ می‌فرماید: ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [۳۸:۲۹].

ترجمه: این کتاب با برکتی است که به سوی تو فرو فرستادیم تا آیاتش را تدبر کنند و تا خردمندان متذکر شوند. قرآن پند، نصیحت و موعظه برای همه و به ویژه برای خردمندن است؛ طوری که خداوند در سورۀ ص آیت ۲۹ می‌فرماید: ﴿وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تا خردمندان پند بگیرند.

وسیلۀ برای بیرون آوردن بشریت از تاریکی‌ها به سوی روشنی است چنانچه خداوند در سورۀ ابراهیم آیت ۱ می‌فرماید: ﴿الر كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ [۱٤:۱]. ترجمه: قرآن کتابی است که ما آن را فروفرستادیم به سوی تو، تا «به وسیلۀ تعلیم و تربیه» به توفیق پروردگار مردم را از تاریکی‌ها به سوی روشنی بیرون آری.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس دوم
عنوان: اولین وحی
صفحه: ۱۱
اهداف: شاگردان باید:

- معنی و مفهوم وحی را بدانند.
- انواع و اقسام وحی را بفهمند.
- چگونگی نزول وحی بر پیامبر را بیان کرده بتوانند.

وحی وحقیقت آن

قرآن کریم برسرورکاینات محمد مصطفیﷺ توسط وحی نـازل شـده اسـت. ازایـن جهـت قبـل ازهرچیزدانسـتن مطالبی چند مربوط به وحی ضروری به نظرمی رسد.

اهمیت وحی

خداوند منان نعمت‌های بیشماری به انسان عطا نموده است که از آن جمله می‌توان از سه نعمت بزرگ الهـی نـام برد: ۱- حواس ۲- عقل ۳- وحی

وانسان می‌تواند توسط این سه نعمت بزرگ الهی ازحقیقت کاینات وخواص چیزهای آن و راه‌های بهـره گیـری ازآن استفاده کند. کارهریک ازاین سه وسیله علمی محدود ومخصوص درجاهای خاص می‌باشد؛ مـثلا: حـواس نمی تواند به تنهایی به تمام چیزها پی ببرد و نیزعقل قادر نیست به درک وحقیقت همه چیز؛ بنا بر ایـن درجاهـای که عقل وعلم نتواند مجهولات را به دست بیـاورد در ایـن صـورت جهـت کسـب معلومـات سـراغ وحـی الهـی می‌رویم. ازآنچه گفته شد معلوم شد که، وحی بالاترین وسیلهٔ علمی برای انسان است کـه درسـت درجـایی کـه حواس وعقل ازدرک وکسب معلومات عاجزماند می‌رویم به طرف وحی.

مفهوم وحی

﴿وحیٌ وإیحَاءٌ﴾ کلمات زبان عربی استد که درلغت به معنای: اشاره کردن باتندی وسرعت) می‌باشد.

و در قرآن کریم همین معنای به کاربرده شده است؛ چنانچه در قصهٔ حضرت زکریاؑ چنین آمده است:

﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ (مریم آیت ۱۱).

ترجمه: پس بیرون آمد برقوم خود ازمحراب عبادت ، پس اشاره کرد بـه سـوی ایشـان کـه تسـبیح گوییـد صبح وشام.

و نیز به معنای (انداختن سخنی ومطلبی دردل) به کار برده شده است همین معنای درآیات متعددی قرآن کـریم آمده است: ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ (النحل آیت ۶۸).

ترجمه: و الهام فرستاد پروردگارتو به سوی زنبور عسل که بساز خانه‌ها ازکوه‌ها.

این لفظ برای وسوسه هایی که شیاطین در دل‌ها می‌اندازنـد بـه کـار رفتـه اسـت:﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ (انعام آیت ۱۲۲).

ترجمه: و همچنین پیدا کردیم برای هر پیغامبری دشمنان راکه شـیاطین انـد ازآدمیـان وجـن بطریـق وسوسـه القـا می‌کنند بعض ایشان به سوی بعض.

تعریف وحی دراصطلاح شرع

وحی دراصطلاح شرع عبارت است از: (کلامُ اللهِ المُنزَّل علی نبیٍّ من انبیائـه) یعنـی: کـلام خداونـدی اسـت کـه برپیغمبری نازل شده. لازم به یادآوری است که بنابر مشهور شدن وحی در معنای اصطلاحی خـود، اسـتعمال آن برای کسی غیر از پیغمبر درست نیست.

حضرت علامه انورشاه کشمیری﷫ می‌نویسد: دردوکلمهٔ وحی وایحاء اندکی فرق وجود دارد: مفهوم ایحاء عام است اشاره به کسی و القای مطلب در دل کسی غیر از نبی علاوه بر نازل کردن وحی بر انبیاء در مفهوم آن داخل می‌باشد. بنابران ایحاء بر نبی و غیر نبی استعمال می‌شود؛ امّا وحی فقط به الهامی گفته می‌شـود کـه برانبیـاء نـازل شود. به همین دلیل قرآن کریم لفظ ایحاء را برای نبی و غیر نبی به کار برده است؛ ولی لفظ وحی را برای کسـی غیر از انبیاء به کار نبرده است.

اقسام وحی

حضرت علامه انورشاه کشمیری در فیض الباری وحی را به سه نوع تقسیم نموده است که قرار ذیل است:

۱ – وحی قلبی: در این نوع وحی نه فرشته واسطه است و نـه حـواس نبـی؛ بلکـه مطلبـی درقلـب پیامبرجـایگزین می‌شود و به پیغمبرمعلوم می‌شودکه، آنچه درقلبش القاء می‌شود ازطرف الله تعالی آمده است. این کیفیت ممکن است هم دربیداری و هم درخواب صورت پذیرد؛ بنا برهمین خواب پیامبران وحی است؛ مانند حکم ذبح فرزنـد به حضرت ابراهیم﵇ درخواب.

۲ – کلام الهی: این نوع وحی عبارت اسـت از: ایـن‌کـه بـاری تعـالی مسـتقیماً شـرف همکلامـی بـه رسـول عطـا می‌فرماید، در این نوع وحی فرشته کدام واسطه نمـی باشـد؛ امّـا نبـی آوازی راکـه متفـاوت از آواز مخلوقـات و دارای کیفیتی بسیارعجیب و غریب است می‌شنود. فقط انبیاء می‌توانند کیفیت و فرحـت آن را بشناسـند، ادراک وفهم این نوع آواز کار عقل بشر نیست.

این نوع وحی ازتمام انواع دیگر افضل و بـالاتر اسـت طـوری‌کـه قـرآن کـریم در ارتبـاط بـه فضـیلت حضـرت موسی﵇ می‌فرماید:

﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾ (النساء آیت ۱۶۴).

ترجمه: و الله باموسی سخن گفت.

۳ – وحی مَلَکی: این نوع وحی عبارت است از: این‌که خداوند پیام خود را توسط فرشته به نبی می‌فرستد و فرشته پیغام رامی رساند. گاهی فرشته دیده نمی شود فقط آوازش شنیده می‌شود وگاهی به شکل انسانی پیغام می‌آورد و بسیار به ندرت اتفاق می‌افتد که در شکل اصلی خود به نبی دیده شود.

در قرآن کریم به این سه نوع وحی اشاره شده است؛ چنانچه خداوند می‌فرماید: ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ (۵۱)

ترجمه: " ممکن نیست هیچ آدمی راکه سخن گوید با وی الله تعالی مگر با اشاره یا از پشت پرده و یا بفرستد فرشته ای را پس نازل کند به حکم الله آنچه الله خواسته است".

در این آیت منظور از(وحیاً) قسم اول یعنی: وحی قلبی مراد است؛ و مراد از پشت پرده قسم دوم یعنی: وحی کلام الهی مراد است؛ ومقصود از فرستادن پیغامبر قسم سوم یعنی: وحی ملکی مراد می‌باشد.

وحی مَتلُو وغیرمَتلُو

آنچه از وحی برحضرت رسول اکرمﷺ نازل شده است به دو نوع است:

۱ – وحی متلو: عبارت از آیات قرآن کریم است که لفظ ومعنا هردو ازطرف الله تعالی می‌باشد . طوری در قرآن کریم برای همیشه حفاظت کرده شده اندکه یک نقطه یاحرکت ازآن نه تغییر داده شده است ونه تغییر داده خواهد شد. به این وحی دراصطلاح علما (وحی متلو، تلاوت کرده می‌شود) گویند.

۲- وحی غیرمتلو: این نوع از وحی، جزئ از قرآن کریم نیست امّا بسیاری از احکام از طریق این وحی به ایشان (صلی الله علیه وسلم) رسانیده شده است. به این وحی (وحی غیرمتلو، تلاوت کرده نمی شود) می گویند.

فضیلت واهمیت قرآن کریم

– قرآنکریم وسنت نبوی دو مصدر اساسی شریعت اسلامی می باشد که بشر را به سوی رستگاری دارین دعوت می کند وهر کس دعوت آنها را بپذیرد مسلماً راه یاب می‌شود؛ چنانچه حضرت رسول خداﷺ فرموده: (ترکتُ فِيكْم اَمرَينِ لَنَ تَضلوا ما تمسكتم بِهِمَا كتاب اللهِ وسنة رَسولهِ).

تا زمانی‌که شما به این دو اصل چنگ زنید یعنی عامل باشید هرگز گمراه نمی شوید. (موطای امام مالک)

– قرانکریم برای بشریت کتابی است سر تا پا چشمهٔ هدایت و روشنایی؛ طوری‌که در بسا آیات مبارک این کتاب هدایت خوانده شده است؛ طور مثال: ﴿الم ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ "این کتابی است که هیچ شکی نیست در آن، رهنماست برای پرهیزگاران"

– نکته جالب ومعجزهٔ آسا این است که در این کتاب الهی اعلان شده که در این کتاب هیچ شکی نیست یعنی برحق بوده و از همهٔ عیوب ونقصان مبرا میباشد؛ امّا درتمام کتب دیگر که توسط بشر تصنیف وتألیف شده در ابتدا و مقدمهٔ آن‌ها از اشتباهات، اغلاط و نقایص پوزش خواهی شده وگفته شده اشتباهات بنده را مورد عفو قرار دهید. پس معلوم می‌شود که این کتاب (قرآنکریم) کتاب بشر نیست.

- ﴿قُلۡ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدٗى وَشِفَآء﴾بگو: ای محمد ﷺ قرآن هدایت و شفا است برای کسانی که ایمان آورده اند".

- واقعاً قرآنکریم کاملترین کتب آسمانی است که همه بشریت مخاطب آن است. کتابی است که انسان را از باطل پرستی به خدا پرستی، از ناکامی به رستگاری، از بد بختی به سعادت، از سر افکنده گی به سر فرازی، از دوزخ به جنت، از غضب به ر حمت، از عذاب به آسایش، از کفر به ایمان و از تاریکی به روشنایی سوق میدهد.

خداوند کریم درمورد می‌فرماید:

﴿المر كِتبٌ اَنزَلنهُ إلیکَ لِتُخرِجَ النّاسَ مِن الظّلُمتِ إلی النّور﴾ (ابراهیم آیت ۱)

"«قرآنکریم» کتابی است که نازل کردیم آن را به سوی تو «ای محمد ﷺ» تا بیرون آری مردم را به واسطه آن از تاریکی‌های کفر به طرف روشنایی ایمان".

- قرآن مجید کتابی است که همه خوبی‌ها و ارشادات در دامانش جا دارد و در تمام عرصه‌ها و امور زنده‌گی اگر فردی باشد و یا هم اجتماعی انسان را هدایت و رهنمای می کند؛ چنانچه خداوند متعال می‌فرماید: ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَالَمِينَ﴾ آیت ۲۷ سوره التکویر.

- حضرت عبدالله بن مسعود گفت: حضرت رسول اکرم ﷺ درمورد قرآن و سنت چنین فرمود: (إنَّما هُما اثنَتانِ الكَلامِ وَالهُدی فَاحسنَ الكَلامِ كلامُ اللهِ وَأحسَنَ الهُدی هُدیَ مُحمّد، سنن ابن ماجه).

"به تحقیق که آن‌ها دو اند. یکی کلام و دیگری راه « منتهی به هدایت» زیبا ترین کلام، کلام خداوند است و زیبا ترین هدایت نیز هدایت حضرت محمد ﷺ است".

برادر مسلمانم

همانا خداوند این قرآن را به عنوان رحمت و هدایت برای بشرفرستاده است، تا به وسیلهٔ این کتاب و سنت پیامبر اکرم ﷺ مردم را از تاریکی‌ها به سوی نور سوق داده و به راه راست رهنمایی شان نماید. خداوندﷻ خواسته تا این کتاب – مصدرنخستین اسلام – تا آخرین لحظات عمر دنیا باقی بماند و ازهمین جهت است که خود پاسداری آن را عهده دار شده است:

﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا ٱلذِّكۡرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ (الحجر، ۱۵ / ۹)

«ما قرآن را نازل کردیم و ما به‌طور قطع نگهدار آنیم!»

درتمام زمان‌ها خداوند متعال وسایل بی شماری را قرار داده و آن را به تسخیر بشر در آورده است تا وعده قطعییش را که همانا حفظ کامل این کتاب بس بزرگ می‌باشد، متحقق سازد.

در نتیجهٔ این وعده الهی، رفته رفته علوم قرآنی پیرامون قرآن کریم ایجاد شدید که یکی از آنها و درحقیقت پیشا پیش این علوم (علم تجوید) و یا (علم احکام تلاوت قرآن کریم) است که موضوع محوری کتاب حاضر می‌باشد.

درس سوم

عنوان: تلاوت آیت (۱۷۸) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- ادغام، اظهار و اخفای شفوی را عملاً اجرا کرده بتوانند.

دانش لازمی

احکام میم ساکن

در ارتباط به میم ساکن دو نظریه وجود دارد:

۱ – برخی علمائ تجوید احکام میم ساکن را به دو نوع: ادغام و اظهار تقسیم کرده اند.

۲ – جمهورعلمائ تجوید به این نظراندکه: میم ساکن دارای سیه حکم زیر می‌باشد:

۱ – ادغام.

۲- اظهار.

۳ – اخفائ شفوی.

بنا بر ان هریک ازمطالب فوق را طبق دیدگاه جمهور علمائ تجوید در درسهای سوم، چهارم و پنجم با ذکرمثال‌های بیشترتوضیح وتشریح می کنیم.

ادغام چیست؟

ادغام در اصطلاحی علمائ تجوید عبارت است از: تبدیل نمودن نون ساکن یا تنوین به حرفی هما نند حرفی که بعد از آن واقع شده است، تا در نتیجه دوحرف یکجا شده و به شکل حرف مشددی درمی آیندکه این ادغام به دو نوع است:

۱ – ادغام بدون غنه.

۲ – ادغام باغنه. هریک را در درسهای بعدی بیشترتوضیح وتشریح خواهیم نمود.

ادغام درمیم ساکن چه زمانی صورت می گیرد؟

طوری که درکتاب درسی تذکررفته که، ادغام زمانی صورت می گیرد که میم ساکن قبل از میم دیگر واقع شود که درنتیجه، دومیم باهم ادغام شده و به صورت یک حرف مشدد نمایش داده می‌شوند و لازم است که همراه باغنه ادا شود بناء این ادغام همراه باغنه بوده و مقدار غنه هم دو حرکت می‌باشد. چند مثال برای میم ساکن همراه باحکم آن یعنی: ادغام:

١ – وَلَكُم مَّا كَسَبۡتُمۡ

٢ – قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم

٣ – كَم مِّن فِئَةٍ

٤ – أَم مَّنۡ خَلَقۡنَا

٥ – وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ

درمثال‌های فوق مشاهده می کنید که بعد از میم ساکن میم متحرک واقع شده و هر دو میم باهم ادغام شده و به صورت یک حرف خوانده می‌شوند.

توضیح آیات درس از دید قواعد تجوید:

درآیات مربوط به درس قواعد مختلف از تجوید چون: ادغام، اقلاب، اظهار، احکام نون ساکن و تنوین، احکام حروف شمسی و قمری مد متصل و منفصل، تفخیم و ترقیق وغیره را می‌توان جستجوکرد که هریک از عناوین فوق را در ذیل بیان می‌داریم:

کلمات ﴿يَا أَيُّهَا، وَأَدَاء﴾مد متصل است.

تنوین درکلمهٔ ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالۡمَعۡرُوفِ﴾اقلاب شده است؛ زیرا که بعد از تنوین حرف (با) آمده.

تنوین درکلمهٔ ﴿تَخۡفِيفٌ مِّنۡ رَّبِّكُمۡ﴾ادغام باغنه خوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات ﴿الۡقِصَاصُ، فِي الۡقَتۡلَى، الۡحُرُّ، بِالۡحُرِّ، وَالۡعَبۡدُ، بِالۡعَبۡدِ، وَالۡأُنثَى، بِالۡأُنثَى﴾ تلفظ می‌شود.

نون ساکن درکلمات ﴿فَمَنۡ عُفِيَ﴾ ﴿مِنۡ أَخِيهِ﴾اظهارخوانده می‌شود و درکلمهٔ ﴿مِّنۡ رَّبِّكُمۡ﴾ادغام بی غنه خوانده می‌شود.

حرف (راء) درکلمات ﴿مِّنۡ رَّبِّكُمۡ، وَرَحۡمَةٌ﴾ پرخوانده می‌شود.

و نیز به آیات ١ – ٧ سورهٔ زمرگوش فرادهید وکوشش کنیدکه میم ساکن را همراه باحکم آن درجاهای که واقع شده است به دقت بشناسید.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵دقیقه	معلم محترم بعد از سلام دادن، احوال پرسی، نظم صنف، گرفتن حاضری با طرح چند سوال درس گذشته را ارزیابی می کند. – کی میتواند چند مثال برای نون ساکن بیان نماید ؟	
۲۵دقیقه	– بعد از نوشتن عنوان درس جدید (آیت ۱۷۸سورهٔ البقره) در تخته؛ شاگردان را متوجه کتاب‌های شان نمود ه و تمام مراحل	

	درس را با آواز مناسب می‌خواند. – بعد برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را خاموشانه مطالعه نمایند و کلمات جدول اخیر را بیشتر نزد خود تکرار کنند معلم محترم مشکلات شان را حل می‌نماید.	– شاگردان به درس گوش فرا می‌دهند.
	– همچنان چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد تا به نوبت مرحلهٔ اول درس را خوانده و سایر شاگردان به تعقیب وی تکرار نمایند در جریان فعالیت صنف را تحت کنترول قرار داده و از بی نظمی جلو گیری می‌کند.	– شاگردان درس را خاموشانه مطالعه می‌نمایند. – چهار شاگرد به نوبت پیش روی صنف آمده وفعالیت شان را انجام می‌دهند وسایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد.
۵ دقیقه	– سپس از شش شاگرد میخواهد تا هرکدام در جای خود نشسته مراحل درس را بادقت بخواند و خود متوجه قرائت شان بوده اشتباهات شان اصلاح می‌کند. – سپس کلمات جدول اخیر درس را روی تخته نوشته نموده بالای شاگردان مشق می‌کند. – از دو شاگرد می‌خواهد تا هر یک به نوبت پیش روی صنف آمده و یک کلمه را از روی تخته دو باره بنویسد. با آنان همکاری صورت می‌گیرد.	– شش شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام می‌دهند و سایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد.
۱۰ دقیقه	**ارزیابی** ۱- کی میتواند مرحلهٔ اول درس را بخواند؟ ۲- کی میتواند کلمهٔ (فاتباع بالمعروف) را روی تخته بنویسد و نیز گوید: کدام نوع حکم تجوید در این آیت بیان شده است ؟ ۳- کی می‌تواند مرحلهٔ دوم درس را بخواند ؟ **کار خانه‌گی** – برای شاگردان هدایت می‌دهد تا دو آیت ۱- ۲سورهٔ قدر را حفظ نمایند.	شاگردان به سوالات معلم پاسخ می‌دهند.

درس چهارم

عنوان: تلاوت آیا ت (۱۷۹ – ۱۸۰) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- احکام (م) ساکن و (ل) ساکن را عملاً اجرا کرده بتوانند.

دانش لازمی

احکام لام ساکن

لام ساکن دوحکم دارد

اول – اظهار، که اصل دراحکام لام ساکن اظهارمی باشد وموارد آن قرارذیل است:

الف: لام حرف تعریف (أل) هنگامی که الف ولام قمری باشد که درمجموع حروف قمری ۱۴ بوده و درجمله ذیل جمع شده است: (**إبغ حَجّك وخف عقيمه**) واینک مثالهای حروف قمری را به ترتیب حروف جمله فوق ذکرمی کنیم:مانند: **الابرار، البیت، الغنی، الحکم، الجنة، الکوثر، الولی، الخلق، الفصل، العلم، القادر، الیوم، المذثر، الهوی.**

ب – لام اسم و فعل وحرف، فرقی نمی کندکه در اول کلمه باشد؛ چون: التفات، القصاص الابرار.

چه در وسط کلمه باشد چون: الخلق، استلهم ویستلهم. ویادرآخرکلمه باشد چون: العدل، قتل، لاتقل، قل، بل.

دوم: ادغام که، دردوحالت صورت می گیرد:

الف- هنگامی که بعد از حرف لام یکی از دو حرف (ل و را) بیاید.

ب – (أل) درحروف شمسی و در مجموع حروف شمسی به ۱۴ حرف زیرمی باشد:

(ت، ث، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ل، ن،) مثالها به ترتیب حروف فوق:

(**التائبون، الثواب، الدین، الذاکرات، الرزاق، السماء، الشمس، الصلاة، الضالین، الطیبون، الظالمون، اللهو، النهار**).

و نیز به آیات (۱۱– ۱۵) سورهٔ حجرات گوش دهید وسپس لام ساکن وحکم آن را درآیات مذکورمشخص کنید.

و به آیات (۷ – ۱۵) سورهٔ حدید گوش دهید و احکام ذیل را بیرون آورید:

۱ – میم ساکن.

۲ – لام ساکن.

- مثال‌های حروف شمسی: ﴿الدُّنۡيَا، دَارِ السَّلٰمِ، وَّلٰكِنَّ النَّاسَ، فِي السَّمٰوٰتِ، وَفَارَ التَّنُّوۡرُ قُلۡنَا، فَتَاۡكُلُ الطَّيۡرُ، يٰصَاحِبَيِ السِّجۡنِ، فَاَنۡسٰهُ الشَّيۡطٰنُ﴾ مثال‌های حروف قمری: ﴿قُضِيَ الۡاَمۡرُ، وَقَالَ الۡمَلِكُ، كَيۡدَ الۡخَآئِنِيۡنَ، اَيَّتُهَا الۡعِيۡرُ، مِنَ الۡمُشۡرِكِيۡنَ، وَالۡبَاطِلَ، سُوۡءَ الۡحِسَابِ، مِنَ الۡعِلۡمِ﴾ لام تعریف درکلمات چون: ﴿الۡقِصَاصِ﴾ ﴿الۡاَلۡبَابِ﴾ ﴿الۡمَوۡتُ﴾ ﴿الۡوَصِيَّةُ﴾ ﴿وَالۡاَقۡرَبِيۡنَ﴾ ﴿بِالۡمَعۡرُوۡفِ﴾ ﴿الۡمُتَّقِيۡنَ﴾ به اساس قاعده حروف قمری تلفظ می‌شوند.

میم ساکن درکلمات ﴿وَلَكُمۡ﴾ ﴿لَعَلَّكُمۡ﴾ ﴿عَلَيۡكُمۡ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵دقیقه	معلم محترم بعد از، احوال پرسی، نظم صنف، گرفتن حاضری با طرح چند سوال درس گذشته را ارزیابی می کند. - کی میتواند مرحلۀ سوم درس گذشته را درست بخواند ؟	
۲۵دقیقه	- بعد از نوشتن عنوان درس جدید (آیت ۱۷۹- ۱۸۰ سورۀ البقره) روی تخته توجه شاگردان را به کتاب‌های شان جلب نموده و تمام مراحل درس را با آواز مناسب می‌خواند. چند شاگرد را به نوبت نزد تخته خواسته و برای شان هدایت می‌دهد تا هر یک شان یک مرحله از درس را بخوانند؛ البته مرحلۀ اول و دوم را طوری بخوانند که سایر شاگردان بعد از آن‌ها تکرار نماید. بر خلاف مرحلۀ سوم که شاگرد تنها خودش می‌خواند و سایر شاگردان به تلاوت وی گوش فرا می‌دهند. - بعد برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را خاموشانه مطالعه نمایند و خود از تمام شاگردان وارسی نموده و مشکلات شان را حل می‌نماید.	- شاگردان به درس گوش فرا می‌دهند. - شاگردان درس را خاموشانه مطالعه می‌نمایند.
۵ دقیقه	- همچنان چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد تا هر یک به نوبت مراحل درس را بخواند و از دیگران می‌خواهد به تلاوت آن‌ها گوش دهند در جریان فعالیت با دقت به تلاوت شاگردان گوش داده صنف را تحت کنترول می‌نماید. - سپس از شش شاگرد میخواهد تا هرکدام در جای خود نشسته مراحل درس را بادقت بخواند و اشتباهات شان را اصلاح می‌نماید.	- چهار شاگرد به نوبت پیش روی صنف آمده وفعالیت شان را انجام می‌دهند وسایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد. - شش شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام
۱۰	- سپس کلمات جدول اخیر درس را روی تخته نوشته نموده بالای	

دقیقه	شاگردان مشق می‌نماید. - از دو شاگرد می‌خواهد تا هریک به نوبت پیش روی صنف آمده و یک کلمه را از روی تخته دو باره بنویسد. با آنان همکاری می‌نماید. **ارزیابی** ۱- کی میتواند مرحله اول درس را بخواند؟ ۲- کی میتواند کلمهٔ (القصاص) را روی تخته بنویسد ونوع حکم تجوید را در این کلمه بیان دارد؟ ۳- کی می‌تواند مرحلهٔ دوم درس را بخواند ؟ **کار خانه‌گی** - برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را ده بار بخوانند.	می‌دهند وسایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد. - شاگردان به سوالات معلم پاسخ می‌دهند.

درس پنجم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۱ – ۱۸۲) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- در کلمۀ ﴿فَمَنۢ بَدَّلَه﴾ کدام نوع حکم تجوید میباشد را بیان کرده بتواند.

دانش لازمی:

طوری که درکتاب درسی تذکر رفته که چه زمانی در میم ساکن اخفای شفوی صورت می گیرد که نیاز به تکرار نیست؛ اما چند مثال جهت توضیح بیان می‌داریم:

۱ – أَم بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ.

۲ – فَاحْكُم بَيْنَهُم.

۳ – يَوْمَ هُم بَارِزُونَ

٤ – فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاء

٥ – أَنبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ

٦ – مِن بَعْدِهِ

در تمام مثال‌های فوق حکم میم ساکن که اخفای شفوی است به مشاهده می‌رسد، درتمام کلمات فوق بعد از میم ساکن حرف (با) واقع شده است، طوری که جزری می‌نویسد: (**الميم إن تسكن بغنة لدى باء على المختار**) یعنی: هرگاه میم ساکن باشد و بعد از آن حرف باء واقع شود بنا برقول مختار اخفاء مع الغنه صورت می گیرد.

سکون دونوع است: سکون اصلی چون: ﴿أَم بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ﴾ . وسکون عارضی چون: **ومن يعتصم باالله**.

در کلمۀ ﴿فَمَنۢ بَدَّلَه﴾اقلاب است یعنی: نون ساکن به میم تبدیل شده است؛ چراکه بعد از نون ساکن حرف (با) آمده.

درکلمات ﴿فَإِنَّمَآ إِثْمُه﴾ ﴿فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ﴾مد منفصل صورت گیرفته است.

نون ساکن درکلمۀ ﴿مِن مُّوصٍ﴾ادغام باغنه خوانده می‌شود.

تنوین در﴿سَمِيعٌ﴾ اظهار و در﴿عَلِيمٌ﴾ اخفاء خوانده می‌شود.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵ دقیقه	معلم محترم بعد از، احوال پرسی، نظم صنف، گرفتن حاضری با طرح چند سوال درس گذشته را ارزیابی می کند. -کی میتواند مرحله سوم درس گذشته را درست بخواند ؟	
۲۵ دقیقه	– بعد از نوشتن عنوان درس جدید تلاوت آیت (۱۸۲) سورۀ البقره روی تخته؛ شاگردان را متوجه کتاب‌های شان گردانیده و تمام مراحل درس را با آواز مناسب می‌خواند. – سه شاگرد را هدایت می‌دهد تا به نوبت مرحلۀ اول درس را یکی بعد دیگر در جای خود در حال نشسته خوانده و سایرین به تعقیب شان کلمات درس را تکرار کنند. – همچنان چهار شاگرد را مکلف به خواندن مرحلۀ دوم درس می‌نماید تا هر کدام یک سطر چوکات را به نوبت بخواند و بقیه شاگردان بعد از خواندن آن‌ها تکرار نمایند همکاری و تشویق صورت می گیرد. – بعد برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را خاموشانه مطالعه نمایند و خودش در مقابل آن‌ها ایستاده از تمام شاگردان وارسی نموده و مشکلات شان را حل می‌نماید. – همچنان برای چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد تا به نوبت مرحلۀ اول درس را خوانده و سایر شاگردان به کتاب‌های شان دقت می‌نمایند	– شاگردان به درس گوش فرا می‌دهند. – شاگردان درس را خاموشانه مطالعه می‌نمایند. – چهار شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام می‌وسایر شاگردان تکرار می‌نمایند.
۵ دقیقه	– سپس از شش شاگرد میخواهد تا هر کدام در جای خود نشسته مراحل درس را بادقت بخواند سعی شود تا شاگردانی که نسبت به درس کم علاقه و کم سهم استند مورد توجه و خطاب قرار گیرند و خود صنف را نیز کنترول نموده اشتباهات شان را اصلاح می‌نماید. – سپس کلمات جدول اخیر درس را روی تخته نوشته و بالای شاگردان مشق می‌نماید.	– شش شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام می‌دهند وسایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد.
۱۰ دقیقه	– از دو شاگرد می‌خواهد تا هریک پیش روی صنف آمده و یک کلمه را از روی تخته دو باره بنویسد. با آنان همکاری می‌نماید.	

	ارزیابی ۱- کی میتواند مرحلهٔ اول درس را بخواند؟ ۲- کی میتواند کلمهٔ (فمن بدله) را روی تخته بنویسد و حکم تجوید را عملاً بیان دارد؟ ۳- کی می‌تواند مرحلهٔ دوم درس را بخواند ؟ **کار خانه‌گی** - برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را ده باربخوانند.	- شاگردان به سوالات معلم پاسخ می‌دهند.

درس ششم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۳ – ۱۸٤) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حکم اظهار را دانسته و نیز حروف آن را بشناسند.

دانش لازمی

درصورتی که بعد از میم ساکن حرفی ازحروف هجاء به استثناء حرف میم واقع شود اظهار صورت می‌گیرد.

اظهار در لغت چیست؟

اظهار در لغت به معنای آشکار نمودن است و در اصطلاح: (إخراج کل حرف من مخرجه من غیرغنه) یعنی: خارج نمودن حروف از مخرجش بدون عنه. و یا اظهار عبارت است از: تلفظ حرف به طور واضح و روشن با در نظرداشت صفاتی ذاتی آن، بدون آن که کوچک ترین تبدیل و تغییری درآن وارد شود هرگاه بعد ازمیم ساکن، غیر از حرف (میم) و (باء) حرف دیگری بیاید میم اظهار می‌شود یعنی: میم از مخرج خود به صورت طبعی و بدون غنه، آشکار خوانده می‌شود این اظهار را اظهار شفوی گویند؛ زیرا میم ازحروف شفوی است.

بیان مثال برای اظهارشفوی:

١ – اَلْحَمْدُلِلّٰهِ

٢ – أَنْعَمْتَ عَلَيَّ

٣ –أَلَمْ تَرَوْا

٤ – بِأَمْرِهِ

٥ – المص.

٦ – { سِخْرِيًّا

٧ – أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ

٨ – أَلَمْ يَعْلَمُواْ

در تمام مثال‌های فوق اظهار شفوی صورت گرفته است.

تنوین درکلمات ﴿اَيَّامًا مَّعۡدُوۡدٰتٍ﴾ ﴿فَعِدَّةٌ مِّنۡ اَيَّامٍ﴾ادغام باغنه خوانده می‌شود و درکلمات ﴿خَيۡرٌ لَّه﴾ ﴿وَاَنۡ تَصُوۡمُوۡا خَيۡرٌ لَّكُمۡ﴾ادغام بدون غنه و درکلمات ﴿فِدۡيَةٌ طَعَامُ﴾ ﴿مِسۡكِيۡنٍ فَمَنۡ﴾ ﴿خَيۡرًا فَهُوَ﴾ با اخفاء خوانده می‌شود.

نون ساکن درکلمهٔ ﴿مِّنۡ اَيَّامٍ﴾اظهارخوانده می‌شود و درکلمات ﴿مِنۡ قَبۡلِكُمۡ﴾ ﴿لَعَلَّكُمۡ﴾ ﴿فَمَنۡ﴾ ﴿مِنۡكُمۡ﴾ ﴿مِّنۡ اَيَّامٍ﴾ ﴿فَمَنۡ تَطَوَّعَ﴾ ﴿وَاَنۡ تَصُوۡمُوا﴾ ﴿اِنۡ كُنۡتُمۡ﴾اخفاء خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم بعد از شنیدن دو آیت اول و دوم سورهٔ قدر توسط شاگردان از حفظ و اصلاح اشتباهات شان برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا دو آیت دیگر آن ۳-۴ را دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس هفتم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۵) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (۴۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با جز آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

نون ساکن و تنوین را شناخته و آن‌ها را از هم فرق کرده بتوانند.

دانش لازمی

احکام نون ساکن و تنوین:

نون ساکن و تنوین دارای چهار حکم است: که عبارت اند از:

- اظهار
- ادغام
- اقلاب
- اخفاء

طوری که در مقدمۀ جزری آمده: (و حکم تنوینٍ و نون یلقی ساکن إظهار، ادغام وقلب و اخفاء) – یعنی: هرگاه نون ساکن و تنوین در مقابل حروف قرار گیرد حکمش: اظهار – ادغام – قلب – اخفاء است.

نون ساکن چیست؟

نون ساکن عبارت است از نونی که سکون آن در حالت وصل و وقف، در خط ولفظ ثابت بماند؛ مانند: نون « مِن – وانعمت وأنصارٍ »

تنوین چیست؟

تنوین در لغت صوت را گویند و در اصطلاح عبارت از: نون ساکن زایدی است که در آخر اسم ملحق شده تلفظ می‌شود؛ اما نوشته نمی شود و در هنگام وقف نیز سقوط می کند. بۀ همین دلیل تنوین حکم نون ساکن را دارد.

اقسام تنوین

تنوین به چهار قسم است:

- **تنوین تمکین و یا تمکن:** آن است که بر شدت و تمکن اسم دلالت می کند مانند « زیدٌ ».
- **تنوین عوض:** آن است که بدل از حرف، کلمه و یا جملۀ محذوف می‌آید مانند: کلمه « کلاً » در جملۀ: « وزعتُ الجوائز علی الطّلبةَ فأعطیت کلاً حقّه » در اصل «کل واحد» بود.

● **تنوین مقابلهٔ:** تنوین مقابلهٔ عبارت از تنوین جمع مؤنث سالم است که در مقابل جمع مذکر سالم قرار دارد؛ مانند: مسلماتٌ – قانتات » وغیره.

● **تنوین تنکیر:** آن است که بعضی اسمای نکره را در حالت تنکیر ملحق می‌شود؛ مانند: « سیبویه» اگر (سیبویه) با تنوین بگوی مراد تو یک شخص غیر معین است.

اظهار: معنای لغوی و اصطلاحی اظهار قبلاً بیان شد – نیاز به تکرار نیست.

اظهار چه زمان صورت می گیرد؟ هرگاه بعد از نون ساکن و تنوین کدام حرف از حروفی حلقی بیاید در آن صورت اظهار می‌شود. حروف حلقی شش است که عبارتند از: « همزه – هاء – عین – حاء – غین – و ضاء» فرق نمی کند که نون ساکن و حرف حلق در یک کلمه باشند یا در دو کلمه.

سبب اظهار چیست؟

سبب اظهار شدن نون ساکن و تنوین در مقابل حروف حلقی این است که مخرج نون از حلق فاصله زیاد دارد؛ زیرا که مخرج نون از نوک زبان و مخرج این حروف از حلق می‌باشد از این جهت ادغام صورت نمی گیرد و اخفاء هم نمی شود؛ زیرا اخفاء در حروف سهل و آسان می‌شود درحالی‌که حروف حلقی از ثقیل‌ترین حروف می‌باشد. و اقلاب نیز صورت نمی گیرد؛ زیرا که اقلاب وسیلهٔ به اخفاء است.

بیان مثال برای اظهار نون ساکن در یک کلمه:

- وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ- انعام [٦:٢٦]
- صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ -سوره: فاتحه [١:٧] – ن+ ع
- وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ – الشعراء [٢٦:١٤٩].
- فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ – الاسرار[١٧:٥١].
- وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ – مائده [٥:٣].

بیان مثال برای اظهار نون ساکن در دو کلمه:

مثال‌های اد غام بدون غنه: در دو حرف « لام» و « راء »

- يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ – ن+ر
- أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ – ن + ل
- يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا – تنوین + لام
- إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ – تنوین + ر

مثال‌های برای ادغام با غنه:

- فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ – ن + ی
- وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ – ن + ن
- مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ – ن + م

• وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ – ن + و

مثال‌ها برای تنوین:

• وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ – تنوین + ی
• وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ – تنوین + ن
• فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ – تنوین + م
• لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ – تنوین + واو.

در کلمهٔ ﴿الَّذِیٓ أُنزِلَ﴾ مدمنفصل می‌باشد.

تنوین درکلمات ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ﴾ ﴿بَيِّنَٰتٍ مِّنَ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود. و در کلمات ﴿أَيَّامٍ فِيهِ﴾ ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ﴾ اخفاء خوانده می‌شود ودرکلمهٔ ﴿مَرِيضًا أَوْ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

حرف (راء) درکلمات ﴿شَهْرُ، رَمَضَانَ، الْقُرْآنُ، وَالْفُرْقَانِ، الشَّهْرَ، أُخَرَ، الْيُسْرَ، الْعُسْرَ، وَلِتُكَبِّرُوا، تَشْكُرُونَ﴾ صفت تفخیم را به خودگیرفت است؛ چراکه اصل این است که حرف (راء) ترقیق شود؛ زیرا ازحروف استعلا (خص ضغط قظ) نیست؛ اما در حالات ذیل صفت تفخیم برآن عارض می‌شود:

الف: مفتوح یامضموم باشد، مانند: (ربکم، الرحمن، ردوا، لاراد)

ب: (راء) ساکن بوده وقبل ازآن حرف مفتوح یامضمومی باشد، مانند: **(ترمی، یرسل)**.

ج: وقتی (راء) ساکن، ماقبل آن مکسورو ما بعد آن در همان کلمه حرف استعلاء مفتوح باشد، مانند: **(مرصاد، قرطاس)** اما اگرحرف استعلاء در این حالت مکسور باشد حرف (راء) ترقیق خوانده می‌شود مانند: **(کل فرق)** عده ای از علما تفخیم این صورت را نیز جایز می‌شمارند.

د: (راء) ساکن دراول کلمه بعد از همزهٔ واقع شود، مانند: **(أم ارتابوا، ارجعی)**.

میم ساکن درکلمات ﴿فَلْيَصُمْهُ، مَا هَدَىٰكُمْ، وَلَعَلَّكُمْ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر

درس هشتم

عنوان: تلاوت آیت (١٨٦) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

یای ساکن درکلمات ﴿عِبَادِيْ، عَنِّيْ، فَاِنِّيْ، قَرِيْبٌ، اُجِيْبُ، لِيْ، بِيْ﴾بامد طبیعی خوانده می‌شود.

تنوین درکلمۀ ﴿فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ اُجِيْبُ﴾اظهارخوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمۀ ﴿دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾تلفظ نمی شود.

میم ساکن درکلمۀ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ﴾اظهارخوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس نهم

عنوان: تلاوت جزاول آیت (۱۸۷) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حکم ادغام را در کلمات درس رعایت کرده بتوانند.

دانش لازمی

در کلمهٔ ﴿إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ﴾ مد متصل است.

درکلمات ﴿لَيْلَةَ، عَلَيْكُمْ﴾ مدلین واقع شده است.

میم ساکن درکلمات ﴿أُحِلَّ لَكُمْ، إِلَىٰ نِسَآئِكُمْ، لَّكُمْ، وَأَنتُمْ، أَنَّكُمْ، كُنتُمْ، أَنفُسَكُمْ، عَلَيْكُم، عَنكُمْ، لَكُمْ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

تنوین درکلمات ﴿لِبَاسٌ لَّكُم، لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ادغام بدون غنه خوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات ﴿الصِّيَامِ، الرَّفَثُ﴾ تلفظ نمی شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیت سوم و چهارم سورهٔ قدر توسط شاگردان از حفظ و اصلاح نمودن اشتباهات شان برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا آیت آخر سورهٔ قدررا دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس دهم

عنوان: تلاوت جزدوم آیت (۱۸۷) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حکم حرف (لام) لفظ الله «ج» را بدانند.

دانش لازمی

لام تعریف درکلمات ﴿الْخَيْطُ، الْأَبْيَضُ، مِنَ الْخَيْطِ، الْأَسْوَدِ، مِنَ الْفَجْرِ، الْمَسْجِدِ﴾ تلفظ می‌شود اما درکلمهٔ ﴿الصِّيَامَ﴾تلفظ نمی شود.

میم ساکن درکلمات ﴿وَأَنْتُمْ عٰكِفُوْنَ، لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

نون ساکن درکلمهٔ ﴿وَأَنْتُمْ عٰكِفُوْنَ﴾ اخفاء خوانده می‌شود.

در کلمهٔ ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ قلقله صغرا صورت گرفته است.

لام لفظ الله درکلمهٔ ﴿يُبَيِّنُ اللّٰهُ﴾ پرخوانده می‌شود. ولام لفظ الله ازلحاظ قاعده تجوید دو حکم دارد:

۱ - درصورتی که حرف ماقبل لفظ الله فتحه و یا ضمه داشته باشد لام لفظ الله پر خوانده می‌شود مانند کلمات چون: ﴿وَجْهُ اللّٰهِ، إِنَّ اللّٰهَ﴾

مثال‌های خارج از درس: ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ، اَللّٰهُ الَّذِيْ، وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ، تَنْصُرُوا اللّٰهَ﴾

۲ - هر گاه حرف ما قبل لفظ الله کسره داشته باشد باریک خوانده می‌شود؛ مانند؛ کلمه: ﴿وَلِلّٰهِ﴾

مثال‌های خارج از درس: ﴿عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ، فَاعْبُدِ اللّٰهَ، بِاللّٰهِ﴾

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس یازدهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۸) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- در کلمۀ ﴿مِّنۡ اَمۡوَالِ النَّاسِ﴾ کدام نوع حکم تجوید میباشد را بیان کرده بتوانند.

دانش لازمی

درکلمات ﴿وَلَا تَأۡكُلُوۡٓا اَمۡوَالَكُمۡ،وَتُدۡلُوۡا بِهَآ اِلَى الۡحُكَّامِ﴾ مدمنفصل صورت گرفته است؛ چراکه مددریک کلمه واقع شده است وسبب مد که همزه است درکلمۀ دیگر.

میم ساکن درکلمات ﴿اَمۡوَالَكُمۡ،بَيۡنَكُمۡ،وَاَنۡتُمۡ،اَمۡوَالِ النَّاس﴾ اظهارخوانده می‌شود؛ درصورتی که بعد از میم ساکن حرفی ازحروف هجاء به استثناء حرف میم واقع شود عملیه اظهارصورت می گیرد.

در کلمۀ ﴿وَتُدۡلُوۡا﴾ قلقله صورت گرفته است.

نون ساکن درکلمۀ ﴿مِّنۡ اَمۡوَالِ النَّاسِ﴾ اظهار و در کلمۀ ﴿وَاَنۡتُمۡ تَعۡلَمُوۡنَ﴾ اخفاء خوانده می‌شود.

مثال‌های خارج از درس: ﴿مِنۡ قَبۡلُ،ذُو انۡتِقَامٍ،اَنۡزَلَ عَلَيۡكَ،عِنۡدِ رَبِّنَا،اَنۡتَ الۡوَهَّابُ﴾.

- تنوین درکلمۀ ﴿فَرِيۡقًا مِّنۡ اَمۡوَالِ النَّاسِ﴾ ادغام باغنه می‌شود چون بعد از آن حرف ینمو (م) آمده است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس دوازدهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۹) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- همزه وصل را بشناسند.

دانش لازمی

همزه درکلمات ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ،مَنِ اتَّقَىٰ﴾ همزه وصل است. همزه وصل آن است که با حرکات زبر، زیر و یا هم پیش بوده و برای تلفظ کلماتی که با حرف ساکن آغاز میشوند از آن استفاده می‌شود؛ مانند: ﴿اِضرب، اُدخل، اَیمُن﴾.

- هرگاه همزه وصل در ابتدای کلمه قرار گیرد مانند مثال‌های فوق تلفظ می‌شود، اما هرگاه در وسط کلمات آید نوشته می‌شود؛ ولی تلفظ نمی شود. مانند: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ- همزه قطع آن است که اگر در آغاز کلمه و یا هم در وسط کلمه آید هم نوشته می‌شود و هم تلفظ و شکل آن این است (أ، إ)

نون ساکن در کلمات ﴿بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ، مِنْ ظُهُورِهَا، مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ اخفاء خوانده می‌شود.

میم ساکن درکلمهٔ ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس سیزدهم

عنوان: تلاوت آیات (۱۹۰ – ۱۹۱) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- مخرج یک حرف را پیدا کرده بتوانند.

دانش لازمی

لام اسم الله درکلمهٔ ﴿فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ باریک خوانده می‌شود؛ چراکه قبل ازاسم الله حرکت حرف ماقبل آن (زیردار) است.

میم ساکن درکلمات ﴿يُقَاتِلُوْنَكُمْ، وَاقْتُلُوْهُمْ، ثَقِفْتُمُوْهُمْ، اَخْرَجُوْكُمْ، وَلَا تُقْتِلُوْهُمْ، حَتّٰى يُقْتِلُوْكُمْ، فَاِنْ قٰتَلُوْكُمْ، فَاقْتُلُوْهُمْ﴾ اظهارخوانده می‌شود. و درکلمهٔ ﴿وَاَخْرِجُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات ﴿الْمُعْتَدِيْنَ، وَالْفِتْنَةُ، مِنَ الْقَتْلِ، الْمَسْجِدِ، الْحَرَامِ، الْكٰفِرِيْنَ﴾ تلفظ می‌شود؛ چراکه درکلمات فوق بعد ازلام تعریف حروف قمری آمده است.

نون ساکن درکلمهٔ ﴿مِّنْ حَيْثُ﴾ اظهارخوانده می‌شود و در کلمات ﴿فَاِنْ قٰتَلُوْكُم، عِنْدَ﴾ با اخفاء خوانده می‌شود.

در کلمهٔ ﴿جَزَاءُ الْكٰفِرِيْنَ﴾ مدمتصل است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس چهارد هم

عنوان: تلاوت آیات (۱۹۲ – ۱۹۳) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

واو ساکن درکلمهٔ ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ بامد لین خوانده می‌شود واو ویای ساکن در کلمات ﴿رَّحِيمٌ،وَقٰتِلُوْهُمْ،حَتّٰى لَا تَكُوْنَ،وَّيَكُوْنَ،الدِّيْنُ،الظّٰلِمِيْنَ﴾ بامد طبیعی وعارض للسکون خوانده می‌شوند.

تنوین درکلمهٔ ﴿غَفُوْرٌ﴾ ادغام بدون غنه خوانده می‌شود و در کلمهٔ ﴿فِتْنَةٌ وَّيَكُوْنَ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود.

میم ساکن درکلمهٔ ﴿وَقٰتِلُوْهمْ حَتّٰى لَا تَكُوْنَ﴾ اظهار شفوی خوانده می‌شود.

لام اسم الله درکلمهٔ ﴿لِلّٰهِ﴾ باریک خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پانزدهم

عنوان: تلاوت آیت (١٩٤) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حرف (ص) را با رعایت مخرج و صفت ادا کرده بتوانند.

دانش لازمی

- در کلمۀ ﴿قِصَاصٌ﴾ حرف (ص) پر خوانده می‌شود چون از حروف مستعلیه میباشد .

همزه درکلمات ﴿فَمَنِ اعْتَدٰی، فَاعْتَدُوْا، وَاتَّقُوا اللّٰهَ، وَاعْلَمُوْا﴾ همزه وصل است.

میم ساکن درکلمۀ ﴿عَلَيْكُمْ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

در کلمۀ ﴿وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ﴾ مد منفصل است.

لام اسم الله درکلمات ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ، اَنَّ اللّٰهَ﴾ تفخیم خوانده می‌شود.

حرف (راء) درکلمات ﴿الْحَرَامُ، وَالْحُرُمٰتُ﴾ پرخوانده می‌شود و در کلمۀ ﴿بِالشَّهْرِ﴾ باریک خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس شانزدهم

عنوان: تلاوت آیات (۱۹۵ – ۱۹٦) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- مد متصل را تعریف کرده بتوانند.

دانش لازمی

(واو) و (یاء) ساکن درکلمات ﴿وَأَنفِقُوا، فِي، سَبِيلِ اللهِ، وَلَا تُلْقُوا، بِأَيْدِيكُمْ، الْمُحْسِنِينَ، وَلَا تَحْلِقُوا، رُءُوسَكُمْ﴾ با مد طبعی خوانده می‌شوند و (یاء) ساکن درکلمهٔ ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ﴾ با مد لین خوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات ﴿الْمُحْسِنِينَ، الْحَجَّ، وَالْعُمْرَةَ، مِنَ الْهَدْيِ، الْهَدْيُ﴾ تلفظ می‌شود و در کلمهٔ ﴿إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ تلفظ نمی شود. تلفظ وعدم تلفظ لام تعریف درکلمات فوق به اساس قاعده حروف شمسی وقمری می‌باشد.

تنوین درکلمهٔ ﴿فَفِدْيَةٌ مِّن﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود و در کلمات ﴿مِّن صِيَامٍ، أَوْ صَدَقَةٍ﴾ اخفاء خوانده می‌شود.

درکلمات ﴿حَتَّى يَبْلُغَ، الْهَدْيُ، فَفِدْيَةٌ﴾ قلقله صغرا است؛ چراکه حرف (باء) و (دال) ازحروف قلقله اند.

میم ساکن درکلمات ﴿بِأَيْدِيكُمْ، رُءُوسَكُمْ﴾ اظهارخوانده می‌شود و در کلمهٔ ﴿مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ادغام می‌شود.

نون ساکن درکلمات ﴿وَأَنفِقُوا، فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ، فَمَن كَانَ، مِنكُمْ﴾ اخفاء خوانده می‌شود و در کلمهٔ ﴿مِّن رَّأْسِهِ﴾ ادغام بدون غنه.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس هفدهم

عنوان: تلاوت جزاخیر آیت (۱۹٦) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حروف مد لین را بشناسند.

دانش لازمی

- در کلمهٔ ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ﴾ مدلین و در کلمهٔ ﴿شَدِيْدُ الْعِقَابِ﴾ قلقله کبرا است: لین در لغت به معنای نرمی و ملایمت است. و در اصطلاح عبارت است از بر آوردن حرف از مخرجش به طور نرم که قابلیت کشش را داشته باشد. حروفی که این صفت را داشته باشند، آن‌ها را (حروف لین) می‌نامند و این صفت در دو حرف میباشد (و، ی) و این دو حرف در صورتی صفت لین را به خود می گیرند که خود شان ساکن و ما قبل شان حرف مفتوح باشد.

- صفت لین، صفت دایمی حروف (و، ی) است، اما در هنگام ساکن بودن آن‌ها و به علت باز بودن دهان در فتحه ما قبل حالت نرمی و لین این دو حرف بیشتر میگردد و از این لحاظ مد به وجود می‌آید که از یک الی دو حرکت کش می‌شود مثال‌های خارج از درس: ﴿رَأْيَ الْعَيْنِ، وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ، لِلَّذِيْنَ اتَّقَوْا، فَقَدِ اهْتَدَوْا، وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ، يُدْعَوْنَ، فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنٰهُمْ لِيَوْمٍ، لَّا رَيْبَ فِيْهِ﴾ در کلمات ﴿وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللهَ، فَإِذَا اَمِنْتُمْ﴾ مد منفصل است.

نون ساکن در کلمات ﴿فَإِذَا اَمِنْتُمْ، فَمَنْ تَمَتَّعَ﴾ اخفاء خوانده می‌شود و در کلمات ﴿فَمَنْ لَّمْ، لِمَنْ لَّمْ﴾ ادغام بدون غنه. لام تعریف در کلمات ﴿بِالْعُمْرَةِ، إِلَى الْحَجِّ، مِنَ الْهَدْيِ، فِي الْحَجِّ، الْمَسْجِدِ، الْحَرَامِ، الْعِقَابِ﴾ تلفظ می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس هژد هم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۷) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- قواعد تجویدی کلمات درس را بدانند.

دانش لازمی

لام تعریف درکلمات ﴿اَلْحَجُّ،الْاَلْبَابِ﴾ تلفظ می‌شود.

- در کلمهٔ ﴿وَاتَّقُوْنِ﴾ حرف همزهٔ که در مقابل حرف (واو) اول قرار دارد همزه وصل است، نوشته می‌شود؛ اما تلفظ نمی شود.

- در کلمات ﴿مِنْ خَيْرٍ يَّعْلَمْهُ اللهُ،اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَّعْلُوْمٰتٌ﴾ ادغام با غنه می‌شود؛ چون بعد از تنوین حرف (ی) و (میم) آمده است و این دو حرف یکی از چهار حرف ادغام با غنه میباشند یعنی: (ینمو).

- در کلمهٔ ﴿وَاتَّقُوْنِ﴾ ادغام مثلین آمده است.
- در کلمهٔ ﴿اَشْهُرٌ مَّعْلُوْمٰتٌ﴾ ادغام با غنه آمده است.
- در کلمهٔ ﴿فَمَنْ فَرَضَ﴾ اخفاء واقع شده، چون بعد از نون ساکن حرف (ف) آمده است.

حرف (راء) درکلمات ﴿فَمَنْ فَرَضَ،فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى﴾ تفخیم خوانده می‌شود.

لام الله درکلمهٔ ﴿يَّعْلَمْهُ اللّٰهُ﴾ پرخوانده می‌شود.

در کلمهٔ ﴿يٰٓاُولِى﴾ مد متصل است.

درکلمات ﴿التَّقْوٰى،وَاتَّقُوْنِ﴾ قلقله صورت گرفته است.

لام تعریف درکلمات ﴿اَلْحَجُّ،فِى الْحَجِّ،الْاَلْبَابِ﴾ تلفظ می‌شود، اما درکلمهٔ ﴿التَّقْوٰى﴾ تلفظ نمی شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر

درس نزدهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۸) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیات سورۀ قدر آشنایی حاصل کنند.
- آیات سورۀ را درست تلاوت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- سورۀ قدر را از حفظ خوانده بتوانند.

دانش لازمی

- از این که سپردن آیات سورۀ قدر به عنوان کارخانه گی در هفته های گذشته تمام شد؛ لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا درس نزدهم کتاب درسی را یک ساعت عقب اندازد و به جای آن امروز تمام آیاتهای سورۀ قدر را به حیث درس حفظ مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم نماید البته ایشان آیات را قبلاً حفظ نموده اند. معلم محترم میتواند درس‌های اخیر کتاب را به حیث دروس مراجعه تقدیم نماید.

- سورۀ قدر از چگونه گی نزول قرآن درشب قدر بحث می کند.
- ترجمه سورۀ قدر:

هرآینه مافروفرستادیم قرآن را درشب قدر.

وچه داناند تراکه چیست شب قدر؟

شب قدر بهتراست ازهزارماه.

فرود می‌آیند فرشته گان وروح درآن به حکم رب ایشان از برای هرکار.

سلامت است آن شب تاطلوع صبح.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵دقیقه	معلم محترم بعد احوال پرسی و انجام فعالیت‌های مقدماتی فضای صنف را کنترول نموده برای شاگردان می گوید امروز سورۀ قدر را از حفظ مشق و تکرار می‌نماییم.	
۲۵دقیقه	- نخست خود سورۀ مبارک را بادقت تام از حفظ میخواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا میخواهد تا سورۀ را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آن‌ها	- دو شاگرد سورۀ را با دقت از حفظ می‌خوانند.

	گوش میدهد. - معلم محترم سورهٔ مبارک را به طور آیت، آیت میخواند و برای شاگردان هدایت می‌دهد تا آیات را به تعقیبش با صدا مناسب تکرار نمایند. - برای شاگردان چند دقیقه وقت می‌دهد و از آن‌ها میخواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار نمایند.	
۵ دقیقه	- بعد از هر شاگرد چند آیات را گوش نموده برای شان هدایت می‌دهد تا هر شاگرد سورهٔ را از حفظ برای شاگرد پهلویش بخواند. - در مورد عظمت سورهٔ مبارکه در روشنایی ترجمه فوق برای شاگردان توضیحات لازم میدهد.	- آیات را نزد خود تکرار می‌کنند.
۱۰ دقیقه	- حفظ خوانی شاگردان را به سوالات زیر ارزیابی می‌کند: ۱- کی میتواند آیت اول ودو سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۲- کی میتواند آیت سوم سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۳- کی می‌تواند آیت چهارم وپنجم سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۴- کی می‌تواند سورهٔ مبارک را مکمل از حفظ بخواند. ؟	شاگردان همه از خود آماده‌گی نشان میدهد.

درس بیستم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۹–۲۰۰) سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- حرف میم ﴿ثُمَّ﴾ مشدد است، هرگاه این حرف مشدد باشد، لازم است غنه صورت گیرد و طول غنه به اندازه دو حرکت می‌باشد.
- میم ساکن در کلمۀ ﴿كَذِكۡرِكُمۡ آبَاءَكُمۡ، مَّنَاسِكَكُمۡ فَاذۡكُرُواْ اللَّهَ﴾ اظهار خوانده می‌شود؛ زیرا هرگاه بعد از میم ساکن حرفی از حروف هجاء بدون حرف میم وحرف (ب) واقع شود عملیه اظهار صورت می‌گیرد.
- میم ساکن در کلمۀ ﴿فَإِذَا قَضَيۡتُم مَّنَاسِكَكُمۡ﴾ ادغام خوانده می‌شود؛ هر گاه میم ساکن قبل از میم دیگر واقع شود در نتیجه این دومیم با هم ادغام شده و به صورت یک حرف مشدد نمایش داده می‌شوند.
- نون ساکن در کلمۀ ﴿مِنۡ حَيۡثُ، مِنۡ خَلَاقٍ﴾ اظهار خوانده می‌شود؛ هرگاه نون ساکن و تنوین پیش از حروف ششگانه حلق ﴿ء، ه، ح، خ، ع، غ﴾ بیایند در این صورت عملیه اظهار صورت می‌گیرد.
- نون ساکن در کلمۀ ﴿مَن يَقُولُ﴾ ادغام با غنه می‌شود؛ هرگاه بعد از نون ساکن و تنوین حروف ﴿ینمو﴾ واقع شود، ادغام با غنه صورت می‌گیرد.
- لام اسم ﴿اللهﷻ﴾ در کلمات ﴿وَاسۡتَغۡفِرُواْ اللَّهَ، إِنَّ اللَّهَ، فَاذۡكُرُواْ اللَّهَ﴾ پر ادا می‌شود؛ زیرا هرگاه حرف ماقبل لام الله مفتوح و یا مضموم باشد در آن صورت لام اسم (اللهﷻ) پر اداء می‌شود. مانند: ﴿مَنَّ اللهُ، يُخَادِعُونَ اللَّهَ، اللهُ يَسۡتَهۡزِئُ، فَزَادَهُمُ اللهُ، عبدالله، رحمت الله﴾ وغیره.
- لام تعریف در کلمات ﴿أَفَاضَ النَّاسُ، فَمِنَ النَّاسِ، فِي الدُّنۡيَا﴾ تلفظ نمی شود؛ اما نوشته شده است؛ زیرا بعد از لام تعریف، حروف شمسی "نون، دال" واقع شده است. قاعده به همین است که هرگاه بعد از لام تعریف، حروف شمسی بیاید، لام تعریف تلفظ نمی‌شود.
- لام تعریف در کلمۀ ﴿فِي الۡآخِرَةِ﴾ تلفظ می‌شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حرف قمری "الف" آمده است، قاعده به همین است که هرگاه بعد از لام تعریف حروف قمری واقع شود، لام تعریف تلفظ می‌شود.

- کلمه ﴿آبَاءكُمْ﴾ مد متصل است؛ زیرا حرف مد و سبب مد که همزه است دریک کلمه آمده. و مد متصل نیز عبارت از مدی است که حرف مد و همزه که سبب مد است در یک کلمه بیایند.
- کلمه ﴿رَبَّنَآ آتِنَا﴾ مد منفصل است؛ زیرا حرف مد دریک کلمه و سبب مد که همزه است در کلمهٔ دیگر آمده.
- حرف تنوین در کلمهٔ ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ادغام بی غنه خوانده می‌شود؛ زیرا هرگاه بعد از تنوین حرف "راء" واقع شود در آن صورت ادغام بی غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیستم و یکم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۱-۲۰۲) سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- نون ساکن در کلمۀ ﴿مِنْهُم﴾ اظهار و در کلمۀ ﴿مَّن يَقُولُ﴾ ادغام خوانده می‌شود.

- کلمه ﴿رَبَّنَا آتِنَا﴾ مد منفصل است. د رکلمه ﴿أُولَئِكَ﴾ مد متصل است.

- لام اسم در کلمات ﴿الْحِسَابِ، وَفِي الآخِرَةِ﴾ اظهار خوانده می‌شود؛ هرگاه لام اسم در اول کلمه اسم قرار گیرد، در آن صورت اظهار خوانده می‌شود مانند: التفات وغیره.

- حرف راء، در کلمۀ ﴿رَبَّنَا﴾ پر خوانده می‌شود و (را) در کلمۀ ﴿سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ باریک خوانده می‌شود.

- حرف تنوین در کلمات ﴿حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا، نَصِيبٌ مِّمَّا﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود؛ زیرا بعد از حرف تنوین حروف "ینمو، واو" و میم واقع شده است.

- لام اسم الله در کلمۀ ﴿وَاللَّهُ﴾ پر خوانده می‌شود.

- میم ساکن در کلمۀ ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ اظهار خوانده می‌شود.

- لام تعریف در کلمۀ ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ تلفظ نمی شود برخلاف کلمه ﴿وَفِي الآخِرَةِ﴾ که تلفظ می‌شود.

فعالیت: به آیات ۳-۴۴ سورۀ احزاب گوش دهید و احکام نون ساکن و تنوین را از آن استخراج و بیرون نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیستم و دوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۳-۲۰٤) سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- همزه در کلمۀ ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ همزه وصلی است که در ابتدا کلام تلفظ می‌شود و در وسط کلام ساقط می‌گردد. لام اسم الله در کلمات ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ، وَاتَّقُوا اللَّهَ، وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ پر خوانده می‌شود.
- کلمه ﴿فِي أَيَّامٍ﴾ مد منفصل است. و نیز در کلمات ﴿فَلَا إِثْمَ، وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾.
- تنوین در کلمۀ ﴿فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود.
- کلمه ﴿يَوْمَيْنِ﴾ به صورت لین خوانده می‌شود که لین در لغت نرمی راگویند و در اصطلاح: عبارت از خارج نمودن حرف است بدون تکلف بر زبان یعنی: با بسیار سهولت و نرمی حرف را ادا کردن. این صفت دارای دو حرف می‌باشد که عبارت اند از حرف واو و یاء ساکن در صورتی که ماقبل این دو حرف مفتوح باشد.
- نون ساکن در کلمات ﴿فَمَن تَعَجَّلَ، وَمَن تَأَخَّرَ﴾ به صورت اخفاء خوانده می‌شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرفی از حرف اخفاء (تاء) آمده است. و در کلمۀ ﴿فِي يَوْمَيْنِ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود.

فعالیت: به آیات درس گوش فرا دهید احکام حروف شمسی و قمری، و احکام تنوین را درجاهای که واقع شده است بیان نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیستم و سوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۵-۲۰۶) سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- لام تعریف در کلمات ﴿الأَرْضِ، الْحَرْثَ، الفَسَادَ، الْعِزَّةُ، الإِثْمِ﴾ تلفظ می‌شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حروف قمری شده است و اما در کلمۀ ﴿النَّسْلَ﴾ تلفظ نمی‌شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حروف شمسی آمده است.

- حرف (خ) در کلمۀ ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ﴾ از جمله حروفی است که به تفخیم خوانده می‌شود، حروفی که همیشه با تفخیم همراه بوده، هفت حرف اند (ص، ض، ط، ظ، خ، غ، ق) تفخیم چهار حرف اول از بقیه حروف بیشتر است و به نام حروف (اطباق) یاد می‌شوند. در کلمات چون ﴿اسمٌ بما، صُمٌّ بکم، أنبئونی، کـافرٍ به، من بعد﴾ که در متن درس آمده اند به صورت اقلاب خوانده می‌شوند یعنی: هرگاه بعد از نون ساکن و تنوین حرف (ب) واقع شود عملیه اقلاب صورت می گیرد. یعنی: تنوین به حرف میم مبدل می گردد.

فعالیت: به آیات درس به دقت گوش فرا دهید و احکام مد و همزه را بیرون آورید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیست و چهارم

عنوان: تلاوت آیات (۲۰۷ – ۲۰۸) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- به آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

در کلمۀ (ابۡتِغَآء) مد متصل است؛ زیرا که مد وسبب مد که همزه است در یک کلمه قرار دارد.

- در کلمۀ (كَآفَّةً) مد لازم است، از جهت لزوم سبب این مد در حالت وقف و وصل به نام مد لازم مسمی گردیده است.

مد لازم به دو قسم است:

۱- مد لازم کلمی: اگر در یک کلمه بعد از حرف مد کدام مشدد واقع شود این چنین مد را مد لازم می‌نامند و مقدار این مد مد الف است.

چون بعد از حرف مد حرف مشدد واقع شده از این جهت به نام مد متصل کلمی مسمی است مانند: (الۡحَآقَّةُ) واگر دریک کلمه بعد از حرف مد کدام حرف ساکن واقع شود این چنین مد را نیز مد لازم می گویند و به اندازه مد الف، مد می‌شود؛ چون بعد از حرف مد حرف ساکن واقع شده است از این جهت به نام مد مخفف کلمی مسمی گردیده است مانند: (آلۡـَٰٔنَ).

۲- مد لازم حرفی: مانند حروفی که در اوایل سوره‌های قرآن کریم که جدا جدا خوانده می‌شوند.

فعالیت: آیات درس به دقت خواند شود در نتیجه احکام میم ساکن، نون ساکن و تنوین بیرون گردد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن دو آیت اول و دوم سورۀ عادیات توسط شاگردان از حفظ و اصلاح اشتباهات شان برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا دو آیت دیگر آن را (۳-۴) دقیق حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس بیست و پنجم

عنوان: تلاوت آیا ت (۲۰۹ - ۲۱۰) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

نون ساکن در کلمهٔ (فَإِن زَلَلۡتُم) اخفا صورت می گیرد؛ زیر ا بعد از نون ساکن یکی از حروف اخفـاء (زا) واقع شده است.

- نون ساکن در کلمهٔ (مِّن بَعۡدِ) با اقلاب خوانـده مـی‌شـود؛ زیـرا بعـد از نـون سـاکن حـرف (ب) واقع گردیده است.
- نون ساکن در کلمهٔ (هَلۡ يَنظُرُونَ) با اخفاء خوانده می‌شود.
- نون ساکن در کلمهٔ (إِلَّآ أَن يَأۡتِيَهُمُ) ادغام با غنه خوانده می‌شود.
- در کلمهٔ (جَآءَتۡكُمُ) مد متصل است، و در کلمهٔ (فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ) مد منفصل است.
- تنوین در کلمهٔ (فِي ظُلَلٖ مِّنَ ٱلۡغَمَامِ) ادغام با غنه صورت می گیرد.
- لام تعریف در کلمات (ٱلۡبَيِّنَاتُ، ٱلۡغَمَامِ، ٱلۡمَلَآئِكَةُ، ٱلۡأَمۡرُ، ٱلۡأُمُورُ) به اساس احکام حروف شمسی و قمری تلفظ می‌شود.

فعالیــت: کلمـات چـون (قَاعٗا صَفۡصَفٗا، كُلُّ نَفۡسٖ ذَآئِقَةُ ٱلۡمَوۡتِ، مَآءٗ ثَجَّاجٗا، مِّن صِيَامٍ، مِّن ذَكَرٍ، مِن دَآبَّةٖ، عَلِيمٗا قَدِيرٗا) را با دقت خوانده و احکام تجوید را بیرون نموده بیان نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس بیست و ششم

عنوان: تلاوت آیا ت (۲۱۱ - ۲۱۲) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (۴۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- حرف لام در کلمۀ (سَلْ) که لام فعل است اظهار خوانده می‌شود؛ زیرا در اصل احکام لام ساکن، اظهار بوده و موارد آن قرار ذیل است:

الف: لام حرف تعریف: (أل) هنگامی که الف و لام تعریف قبل از حروف قمری واقع شـود. کـه در مجمـوع، حروف قمری (۱۴) حرف بوده و در جمله ذیل جمع شده است (إبغ حجك وخف عقیمه) و این که مثال‌های لام قمری را به ترتیب حروف جمله فوق ذکر می کنیم:

(الأَبْرَارِ،الْبَيْتَ،الْحُكْمُ،الْجَنَّةَ،الْكَوْثَرَ،الْوَلِيُّ،الْخَلْقِ،الْفَصْلِ،الْعِلْمِ،الْقَادِرُ،الْيَوْمَ،الْمُدَّثِّرُ،الْهَوَى)

ب: لام اسم و فعل و حرف، فرقی نمی کند که در اول کلمه باشد (بعد از همزۀ وصل، چون در ایـن صـورت بـه صورت طبیعی ساکن است) چه در وسط یا آخر کلمه باشد (در آخر اسم و فعل ماضی حرف سـاکن قـرار نمـی گیرد مگر این که بر آن وقف شود).

نوع کلمه	در اول کلمه	در وسط کلمه	در آخر کلمه
اسم	التفات	الخلق	العدل
فعل ماضی	التفت	استلهم	قتل
فعل مضارع	یلتفت	یستلهم	لا یقتل
فعل امر	التفت	استلهم	قل
حرف			بل

در کلمۀ (بَنِي إِسْرَائِيلَ) هم مد متصل است و هم منفصل.

فعالیت: آیات درس را با دقت بخوانید، احکام میم ساکن، تنوین، نون ساکن و احکام حروف شمسی وقمری را بیرون نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس بیست و هفتم

عنوان: تلاوت آیت (۲۱۳) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

لام تعریف در کلمات (كَانَ النَّاسُ،النَّبِيِّينَ) تلفظ نمی شود؛ اما نوشته می‌شود؛ زیرا بعد از لام تعریف، حروف شمسی (نون) آمده است.

- لام تعریف در کلمات (الْكِتَابَ،مِنَ الْحَقِّ،الْبَيِّنَاتُ،بِالْحَقِّ) تلفظ می‌شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حروف قمری واقع شده است.
- تنوین در کلمهٔ (أُمَّةً وَاحِدَةً،صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ،أُمَّةً) ادغام با غنه صورت می گیرد و در (وَاحِدَةً) اخفاء صورت می گیرد.
- تنوین در کلمهٔ (مِن بَعْدِ،بَغْيًا بَيْنَهُمْ) اقلاب خوانده می‌شود.
- نون ساکن در کلمهٔ (مَن يَشَاءُ) ادغام با غنه خوانده می‌شود.
- کلمه (مَن يَشَاءُ) ادغام باغنه است ودر(يَشَاءُ) مد متصل است. و نیز در کلمهٔ (مَا جَاءَتْهُمُ) مد متصل است.

فعالیت: آیات درس را با دقت بخوانید و احکام ذیل را بیرون آورید:

۱- قلقله

۲- نون و میم مشدد

۳- میم ساکن

۴- لام ساکن

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس بیست و هشتم

عنوان: تلاوت آیت (٢١٤) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

درکلمات (الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ) مدمتصل است و در کلمهٔ (أَلَا إِنَّ نَصْرَ) مدمنفصل است.

حرف راء درکلمات (الرَّسُوْلُ، مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ، أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ) پرخوانده می‌شود.

کلمهٔ الله درکلمات (مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ، أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ) پرخوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات (الْجَنَّةَ، الْبَأْسَاءُ) تلفظ می‌شود، اما درکلمات (وَالضَّرَّاءُ، الرَّسُوْلُ) تلفظ نمی شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیت سوم و چهارم سورهٔ عادیات توسط شاگردان، از حفظ و اصلاح اشتباهات شان، برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا دو آیت دیگر آن را (٥-٦) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس بیست ونهم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۵) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

در کلمۀ (مَآ اَنۡفَقۡتُمۡ) مد منفصل است.

نون ساکن درکلمات (مَاذَا يُنۡفِقُوۡنَ، قُلۡ مَآ اَنۡفَقۡتُمۡ) اخفاء خوانده می‌شود و نون ساکن (مِّنۡ خَيۡرٍ) اظهارخوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات (وَالۡاَقۡرَبِيۡنَ، وَالۡيَتٰمٰى، وَالۡمَسٰكِيۡنِ) تلفظ می‌شود و در کلمۀ (وَابۡنِ السَّبِيۡلِ) تلفظ نمی شود.

همزه درکلمۀ (وَابۡنِ السَّبِيۡلِ) همزۀ وصل است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس سی ام

عنوان: تلاوت آیت (۲۱٦) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

لام تعریف درکلمۀ (الْقِتَالُ) تلفظ می‌شود؛ چراکه بعد ازلام تعریف حرف (ق) که ازحروف قمری است واقع شده است.

حرف (راء) درکلمات (وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ، اَنْ تَكْرَهُوْا) پر اداء می‌شود؛ چراکه هرگاه حرف (راء) مفتوح باشد ویا ساکن ماقبلش مضموم ویامفتوح بیاید حرف (راء) پر اداء می‌شود؛ مانند: القرآن؛ الأرض، القريۀ، البرق، رزقناهم وغیره

نون ساکن درکلمات (اَنْ تَكْرَهُوْا، اَنْ تُحِبُّوْا، وَاَنْتُمْ) اخفاء می‌شود؛ چراکه درکلمات فوق بعد از نون ساکن حرف اخفاء (تاء) واقع شده است. حرف (میم) درکلمات (كُرْهٌ لَّكُمْ، وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ، وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ، وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ) اظهارخوانده می‌شود؛ چراکه هرگاه بعد از میم ساکن به غیرازحروف باء ومیم دیگرحروف واقع شود درآن صورت میم ساکن اظهارمی شود که، این اظهار را اظهار شفوی می گویند.

تنوین درکلمات (كُرْهٌ لَّكُمْ، وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ، وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ) ادغام بلاغنه خوانده می‌شود و در کلمات (شَيْئًا وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ، شَيْئًا وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ) ادغام باغنه خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه،

درس سی و یکم

عنوان: تلاوت آیت (۲۱۷) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- قواعد تجوید کلمات را بدانند.

دانش لازمی

لام تعریف درکلمات (عَنِ الشَّهۡرِ، فِي الدُّنۡيَا، اَصۡحٰبُ النَّارِ) تلفظ نمی شود؛ اما در رسم نوشته شده است؛ چراکه بعد ازلام تعریف، حروف (شین، دال، نون) که ازحروف شمسی می‌باشند واقع شده است.

لام تعریف درکلمات (الۡحَرَامِ، وَالۡمَسۡجِدِ، وَالۡفِتۡنَةُ، مِنَ الۡقَتۡلِ، وَالۡاٰخِرَةِ) تلفظ می‌شود؛ چراکه بعد ازلام تعریف حروف (حاء، میم، فاء، قاف، الف) که ازحروف قمری می‌باشند واقع شده است.

تنوین درکلمات (قِتَالٍ فِيۡهِ، قُلۡ قِتَالٌ فِيۡهِ، وَهُوَ كَافِرٌ فَاُولٰٓئِكَ) اخفاء می‌شود؛ چراکه بعد از تنوین حرفی ازحروف اخفاء که (فاء) است واقع شده است. تنوین درکلمۀ (كَبِيۡرٌ وَصَدٌّ) ادغام باغنه می‌شود؛ چرا که، بعد از تنوین یکی ازحروف ینمو آمده است. وتنوین درکلمۀ (وَصَدٌّ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ) اظهارمی شود؛ چراکه بعد از تنوین حرف حلق (عین) واقع شده است. تنوین درکلمۀ (وَ كُفۡرٌ بِه) اقلاب شده است یعنی: به میم بدل شده است؛ چراکه بعد از تنوین حرف (باء) آمده است.

نون ساکن درکلمۀ (وَمَنۡ يَّرۡتَدِدۡ) ادغام باغنه می‌شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرفی ازحروف (یمنو) واقع شده است و درکلمات (عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ، عِنۡدَ اللّٰهِ، عَنۡ دِيۡنِكُمۡ، مِنۡكُمۡ) ﴿عَنۡ دِيۡنِه﴾ اخفاء می‌شود؛ چراکه بعد ازنون ساکن حروف اخفاء (سین، دال، کاف) واقع شده است و در کلمۀ (مِنۡهُ) اظهارمی شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف حلق (هاء) آمده است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیات پنجم وششم سورۀ عادیات از حفظ توسط شاگردان و اصلاح اشتباهات شان برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا دو آیت دیگر آن را (۷-۸) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس سی و دوم

عنوان: تلاوت آیات (۲۱۸ - ۲۱۹) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

حرف نون درکلمات (إِنَّ الَّذِينَ، لِلنَّاسِ) مشدد است، لازم است غنه صورت گیرد و طول غنه به اندازهٔ دوحرکت است.

حرف (راء) درکلمات (يَرْجُونَ، رَحْمَتَ اللهِ، رَّحِيمٌ) تفخیم خوانده می‌شود.

تنوین درکلمهٔ (وَاللهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) ادغام بی غنه می‌شود و در کلمات (رَّحِيمٌ يَسْئَلُونَكَ) ﴿كَبِيرٌ وَّمَنَافِعُ﴾ ادغام باغنه می‌شود و در کلمهٔ (إِثْمٌ) اخفاء می‌شود.

نون ساکن درکلمهٔ (مِنْ نَّفْعِهِمَا) ادغام باغنه می‌شود و در کلمهٔ (يُنْفِقُونَ) اخفاء

در کلمهٔ (رَحْمَتَ اللهِ) حرف لام لفظ جلاله پر خوانده می‌شود؛ چون قبل از آن فتحه واقع شده است و در کلمهٔ (فِيْ سَبِيْلِ اللهِ) ترقیق خوانده می‌شود، چون قبل ازآن کسره واقع شده است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: به آیات ۲۱۸ و ۲۱۹ گوش دهید و احکام حروف شمسی وقمری را بیان کرده، چند مثال را از متن درس بیرون نویس کنید.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس: سی و سوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۰) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیات درس آشنایی حاصل کنند.
- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- قواعد تجویدی درس را بدانند.

دانش لازمی-

در کلمات (وَاللّٰهُ،وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ،اِنَّ اللّٰهَ) لام اسم الله پر خوانده می‌شود؛ چون قبل از آن فتحه واقع شده است.

درکلمۀ (وَاِنْ تُخَالِطُوْاهم) اخفاء است؛ زیرا بعد از نون ساکن (تاء) واقع شده. در کلمۀ (وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ) مد متصل است؛ چون حرف مد و همزه که سبب آن است در یک کلمه واقع شده است.

لا م تعریف درکلمۀ (فِي الدُّنْيَا) تلفظ نمی شود و درکلمات (وَالْاٰخِرَةِ،عَنِ الْيَتٰمٰى، الْمُفْسِدَ،مِنَ الْمُصْلِحِ) تلفظ می‌شود. تلفظ وعدم تلفظ لام تعریف درکلمات فوق به اساس قاعده حروف شمسی وقمری است.

میم ساکن درکلمات (لَاَعْنَتَكُمْ،وَاِنْ تُخَالِطُوْهُمْ، فَاِخْوَانُكُمْ) اظهارخوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیات هفتم وهشتم سورۀ عادیات از حفظ توسط شاگردان و اصلاح اشتباهات شان، برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا دو آیت دیگر آن را (۹-۱۰) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس سی و چهارم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۱) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

تنوین درکلمۀ (وَلَاَمَةٌ) ادغام باغنه می‌شود و در کلمۀ (مُّؤْمِنَةٌ) اظهار و در کلمۀ (خَيْرٌ) ادغام باغنه ودرصورت وقف مدلین است و نون ساکن و تنوین درکلمۀ (مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَّلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ) ادغام باغنه می‌شود.

کلمۀ (وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلَى الْجَنَّةِ) مد منفصل است.

تنوین درکلمۀ (مُّؤْمِنٌ) اظهارخوانده می‌شود و در کلمات (وَلَعَبْدٌ، خَيْرٌ، مِّنْ مُّشْرِكٍ) ادغام باغنه خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس سی و پنجم

عنوان: تلاوت آیات (۲۲۲ – ۲۲۳) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- اخفاء را تعریف کرده بتوانند.

دانش لازمی

- معلم محترم بعد از بیان مقدماتی تدریس و مرور به درس گذشته درس جدید را برای شاگردان می‌خواند؛ سپس از چند شاگرد می‌خواهد تا هر کدام به نوبۀ خود، درس را با رعایت مخارج حروف از روی کتاب بخواند. بعد قواعد تجویدی درس به طور مفصل چنانچه در ذیل شرح شده برای شاگردان توضیح شود.

- اخفاء: به جز از شش حرف اظهار و شش حرف ادغام و یک حرف اقلاب متباقی حروف اخفاء استند: ت، ث، ج، د، ذ، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ف، ق، ک.)

اخفاء در لغت پنهان کردن را گویند و در اصطلاح تجوید پنهان کردن نون ساکن و تنوین است در عقب یکی از حروف فوق.

- در کلمۀ (لِاَنْفُسِكُمْ) اخفاء آمده است. از یک شاگرد پرسیده شود در کدام حرف اخفاء صورت می گیرد.
- در کلمات (اَمَرَكُمُ اللّٰهُ،اِنَّ اللّٰهَ،وَاتَّقُوا اللّٰهَ) لام اسم (الله ﷻ) پر خوانده می‌شود؛ چون قبل از آن حرکت فتحه وضمه وجود دارد.
- در کلمۀ (وَاعْلَمُوْا اَنَّكُمْ مُّلٰقُوْهُ) عملیه مد منفصل وادغام میم ساکم درمیم بعدی صورت گرفته است. از یک شاگرد پرسیده شود در کدام کلمه مد منفصل و درکدام کلمه ادغام صورت گرفته است؟
- در کلمۀ (مِمَّنْ كَتَمَ) ادغام مثلین و اخفاء هر دو موجود است.
- در کلمۀ (حَرْثٌ لَّكُمْ) تنوین ادغام بدون غنه خوانده می‌شود.
- حرف (راء) در کلمۀ (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ) باریک آدا می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیات نهم ودهم سورۀ عادیات از حفظ توسط شاگردان و اصلاح اشتباهات شان برای آن‌ها وظیفه می‌دهد تا دو آیت دیگر آن را (۱۱) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس سی و ششم

عنوان: تلاوت آیات (٢٢٤ – ٢٢٥) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حروف قلقه را شناخته بتوانند.

دانش لازمی

- بعد از انجام موضوعات مقدماتی و خواندن درس گذشته توسط یک شاگرد درس جدید برای آن‌ها خوانده شود؛ سپس از چند شاگرد خواسته شود تا هر کدام به نوبهٔ خود آیت درس را با رعایت مخارج حروف از روی کتاب بخواند.

- در کلمهٔ (وَلَا تَجۡعَلُوا اللّٰهَ) قلقله صغرا است؛ چون حرف قلقله در وسط کلمه قرار گرفته و هرگاه یکی از حروف قلقله در اخیر کلمه آید، قلقله کبرا صورت می گیرد؛ قلقله در لغت به معنای جنبانـدن و تکـان دادن را گویند و در اصطلاح علم تجوید تکان دادن یکی از حروف پنجگانهٔ ذیل در حالی که ساکن باشد در مخـرجش است.

(ق، ط، ب، ج، د) مجموعهٔ حروف قلقله عبارت از (قطب جد) است. از شاگردان خواسته شود تا قلقله صغرا را در کلمهٔ فوق نشان دهند؛ سپس چند مثال قلقله از آیات قرآنکریم روی تخته نوشته شود و بعد توسط چند تن از شاگردان حروف قلقله برای دیگران معرفی شود.

در کلمات (عُرۡضَةً لِّاَیۡمَانِکُمۡ، وَاللّٰهُ غَفُوۡرٌ حَلِیۡمٌ) تنوین به صورت ادغام بدون غنه خوانده می‌شود؛ زیرا هرگاه بعد از تنوین حرف (لام) و (راء) واقع شود عملیه ادغام بلاغنه صورت می‌گیرد ولام اسم الله درکلمهٔ (وَاللّٰهُ) پرخوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس سی و هفتم
عنوان: تلاوت آیات (۲۲٦ – ۲۲۷) سورهٔ البقره
صفحه:
وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- با آیات سورهٔ عادیات آشنایی حاصل کنند.
- آیات سورهٔ عادیات را از حفظ تلاوت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- از این که سپردن آیات سورهٔ عادیات به عنوان کارخانه‌گی در هفته‌های گذشته تمام شد؛ لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا درس سی و هفتم کتاب درسی را یک ساعت عقب اندازد و به جای آن امروز تمام آیاتهای سورهٔ عادیات را به عنوان درس حفظ مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم کند؛ البته ایشان آیات را قبلاً حفظ کرده اند. معلم محترم میتواند دروس اخیر را به حیث درس‌های مراجعه تقدیم کند.
- ترجمه سورهٔ عادیات:

قسم به اسپان دونده، نفس زنان.
قسم به اسپان آتش برآورنده ازنعل.
قسم به غارت کننده هنگام صبح.
پس برانگیختند برآن غبار.
پس درآمدند درآن وقت درمیان سپاه.
هرآینه آدمی به رب خود نا سپاس است.
وهرآینه آدمی برین ناسپاسی بیننده است.
وهرآینه آدمی به دوستی مال سخت است.
آیانمی داند وقتی که برانگیخته شود آنچه درقبرها ست.
وظاهرکرده شود آنچه درسینه هاست.
هرآینه رب ایشان به ایشان درآن روزآگاه است.

تفسیر: فداکاری وجان نثاری سواران مجاهدین درراه الهی واضح می‌سازد که بنده‌گان وفادار و سپاس گذار چنین اند. اگرکسی در راه خداوند از صرف قوای که خداوند به وی ارزانی داشته خودداری می‌کند، نهایت ناشکر و نالایق است. اگردقت شود، اسپ‌ها به زبان حال می‌گویند:کسی که ازخوان احسان مالک خود استفاده می‌کند و از انعام بی شمارش تمتع می‌بردارد و از فرمانش سر می‌پیچد از بهایم ذلیل تر وفرومایه تراست.
اسپ خوب که از نعمت مالک خود چند رشته کاه و مقداری جو بیشتر بهره ندارد در وفای مالک خود سر می‌دهد، هرجانبی که سوارکار اشاره می‌کند می‌دود و می‌رود، می‌جهد وغبارمی انگیزد. درجنگ‌ها دست به دست دلیرانه داخل می‌شود در باران گلوله درمقابل شمشیر و سنان مقابله می‌کند و سینه را سپرمی سازد. بسا اوقات مشاهده شده که اسپ وفادار برای نجات سوارخود، خود را به خطرمی اندازد. انسان در این راه از اسپ

پندگیرد و بداندکه او نیز مالک منعمی دارد و در راه وفای او به فدای مال و نثار جان حاضر باشد. انسانی که در وفا از اسپ کمتر و از سگ فروتر باشد نهایت ناسپاس و بی کفایت است.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
معلم محترم بعد احوال پرسی و انجام فعالیت‌های مقدماتی فضای صنف را کنترول نموده برای شاگردان می‌گوید امروز سورهٔ عادیات را از حفظ مشق و تکرار می‌کنیم.	
- نخست خود سورهٔ مبارک را بادقت تام از حفظ میخواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا میخواهد تا سورهٔ را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آن‌ها گوش میدهد.	- دو شاگرد سورهٔ را با دقت از حفظ می‌خوانند.
- معلم محترم سورهٔ مبارک را به طور آیت، آیت میخواند و برای شاگردان هدایت می‌دهد تا آیات را به تعقیبش با آواز مناسب تکرار کنند.	
- برای شاگردان چند دقیقه وقت می‌دهد و از آن‌ها میخواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار کنند.	
- به شاگردان هدایت دهید تا سوره‌ها را به صورت دو نفری بخوانند طوری‌که شاگرد بخواند و شاگرد دیگر گوش دهد.	- آیات را با خود تکرار می‌کنند.
- در مورد سورهٔ مبارکه در روشنایی ترجمه فوق برای شاگردان توضیحات لازم میدهد.	
- حفظ خوانی شاگردان را با سوالات زیر ارزیابی می‌کند: ۱- کی میتواند سه آیت اول سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۲- کی میتواند سه آیت بعدی سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۳- کی می‌تواند پنج آیت متباقی را از حفظ بخواند ؟ ۴- کی می‌تواند سورهٔ مبارک را مکمل از حفظ بخواند. ؟	شاگردان همه از خود آماده‌گی نشان میدهد.

درس سی و هشتم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۸) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- با جز آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- جزآیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت جزآیت درس علاقه مند شوند.
- قواعد تجویدی کلمات درس را درست بدانند.

دانش لازمی

درکلمات (بِأَنْفُسِهِنَّ، لَهُنَّ، فِيْٓ اَرْحَامِهِنَّ، كُنَّ، يُؤْمِنَّ، وَبُعُوْلَتُهُنَّ، بِرَدِّهِنَّ، وَلَهُنَّ، عَلَيْهِنَّ) نون مشدد است، پس لازم است غنه صورت گیرد و طول غنه به اندازهٔ دوحرکت است.

لام تعریف درکلمات (وَالْمُطَلَّقٰتُ، بِالْمَعْرُوْفِ) تلفظ می‌شود و قاعده تجویدیش از شاگردان باید پرسیده شود.

در کلمهٔ (قُرُوْٓءٍ) مد متصل صورت گرفته است؛ زیراکه حرف مد و سبب مدکه همزه است، دریک کلمه واقع شده است.

کلمات (فِيْٓ اَرْحَامِهِنَّ، اِنْ اَرَادُوْٓا اِصْلَاحًا) با مد منفصل خوانده می‌شوند.

نون ساکن درکلمهٔ (اَنْ يَّكْتُمْنَ) ادغام باغنه خوانده می‌شود و در کلمهٔ (اِنْ كُنَّ) با اخفاء خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس سی و نهم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۹) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- جز آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- مثال اظهار در تنوین را بشناسند.
- ادغام با غنه را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

تنوین درکلمات (فَإِمۡسَاكٌۢ بِمعروف،أَوۡ تَسۡرِيحٌۢ بإحسان) اقلاب خوانده مـی‌شـود و در کلمـات (بِإِحۡسَانٍ،شَيۡـًٔا) اظهارخوانده می‌شود.

درکلمات (إِلَّآ أَن يَخَافَآ أَلَّا يُقِيمَا،مِمَّآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ) مد منفصل است.

نون ساکن درکلمۀ (فَإِنۡ خِفۡتُمۡ) اظهارخوانده می‌شود و در کلمۀ (وَمَن يَتَعَدَّ) ادغام باغنه خوانده می‌شود.

میم ساکن درکلمات (لَكُمۡ، فَإِنۡ خِفۡتُمۡ) اظهارخوانده می‌شود.

لام تعریف درکلمات (الظَّٰلِمُونَ،اَلطَّلَاقُ) تلفظ نمی شود.

در کلمۀ (فَأُولَٰٓئِكَ) مد متصل است.

واوساکن ماقبـل مضـموم درکلمـات (بِمَعۡرُوفٍ) أَن تَأۡخُذُوا (ءَاتَيۡتُمُوهنَّ، حُدُودَ اللهِ، حُدُودَ اللهِ) حُدُودُ اللهِ (فَلَا تَعۡتَدُوهَا، حُدُودَ اللهِ، فَأُولَٰٓئِكَ،الظَّٰلِمُونَ) مدطبیعی (اصلی) می‌باشد که طول آن دوحرکت می‌باشد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس چهلم

عنوان: تلاوت آیت ۲۳۰ سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- اندازۀ حرکت مد منفصل را بدانند.
- اندازۀ حرکت مد منفصل را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- در کلمات ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا، تَنْكِحَ و إِنْ ظَنَّا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿مِنْ بَعْدُ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿عَلَيْهِمَآ أَن يَتَرَاجَعَآ إِنْ ظَنَّآ أَنْ يُقِيمَا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿أَنْ يَتَرَاجَعَا و أَنْ يُقِيمَا﴾ ادغام نون ساکن معۀ غنه صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿حُدُودَ اللهِ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.

- در کلمۀ ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿يَعْلَمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان ارزیابی صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم برای شاگردان خود هدایت می‌دهد که آیات اول و دوم سوره الزلزال را حفظ نمایند .

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل ویکم
عنوان: تلاوت آیت ۲۳۱ سورهٔ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- چگونه گی پر خواندن لام لفظ الله ﷻ را بیاموزند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

– در کلمات ﴿طَلَّقْتُمُ و فَقَدْ﴾ در حروف (قاف و دال) قلقله صغرا صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ لام تعریف (أل) قبل از حرف (نون) که از جملهٔ حروف شمسی می‌باشد، واقع شده است بنابر این لام تعریف در این کلمه تلفظ نمی شود.

– در کلمهٔ ﴿نِّسَآء﴾ مد متصل صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿فَأَمْسِكُو، عَلَيْكُمْ مِّنَ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ و شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿وَمَنْ يَّفْعَلْ﴾ ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓا ءَايٰتِ اللّٰهِ، وَمَآ أَنزَلَ، وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللّٰهَ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿آيَاتِ اللّٰهِ﴾ (لام) اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می‌شود.

– در کلمهٔ ﴿هُزُوًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿نِعْمَتَ اللّٰهِ، وَاتَّقُوا اللّٰهَ، أَنَّ اللّٰهَ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.

– در کلمهٔ ﴿أَنزَلَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ﴾ لام تعریف (ال) قبل از حروف (کاف و حا) واقع شده است و حروف (کاف و حا) از جمله حروف قمری استند؛ بنابر این لام تعریف در این کلمات تلفظ می‌شود.

– در کلمهٔ ﴿عَلِيمٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿يَعِظُكُم بِهِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتَابِ﴾ ادغام مثلین میم ساکن صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل و دوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۳۲) سورهٔ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که میم ساکن در کدام صورت اظهار شفوی می‌شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

– در کلمات ﴿طَلَّقْتُمُ، وَأَطْهَرُ﴾ در حروف (قاف و طا) قلقله صغراء صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿النِّسَآءَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ﴾ لام تعریف (أل) قبل از حرف (نون) که از جملهٔ حروف شمسی می‌باشد واقع شده است بنا بر این لام تعریف در این کلمه تلفظ نمی شود.

– در کلمهٔ ﴿أَن يَنكِحْنَ﴾ ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.

– در کلمات ﴿بِالْمَعْرُوفِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ﴾ لام تعریف (آل) تلفظ می‌شود.

– در کلمهٔ ﴿يَنكِحْنَ، مَن كَانَ، مِنكُمْ وَأَنتُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿مِنكُمْ يُؤْمِنُ، ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ، لَكُمْ وَأَطْهَرُ، وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.

– در کلمهٔ ﴿بِاللَّهِ﴾ لام اسم (الله جل جلاله) ترقیق اداء می‌شود.

– در کلمهٔ ﴿وَاللَّهُ﴾ لام اسم (الله جل جلاله) تفخیم اداء می‌شود.

– در کلمهٔ ﴿تَعْلَمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم برای شاگردان کارخانه‌گی می‌دهد تـا آیـات سـوم و چهـارم سـوره الزلـزال را حفـظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل و سوم
عنوان: تلاوت آیت (۲۳۳) سورهٔ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف قمری را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿وَالْوَالِدَاتُ، وَعلَى الْمَوْلُودِ، بِالْمَعْرُوفِ، وَالِدَةٌ، وَعَلَى الْوَارِثِ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿لِمَنْ أَرَادَ، فَإِنْ أَرَادَا، مِّنْهُمَا، وَإِنْ أَرَاد﴾اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿أَن يُتِمَّ﴾ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿بِالْمَعْرُوفِ، بَصِيرٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿نَفْسٌ إِلاَّ، فِصَالاً عَن﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿تُضَآرَّ﴾مد لازم کلمی صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مَوْلُودٌ لَّهُ﴾ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَنْ تَرَاضٍ، اَنْ تَسْتَرْضِعُواْ﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿تَرَاضٍ مِّنْهُمَا﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿تَشَاوُرٍ فَلاَ) اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿تَسْتَرْضِعُوٓاْ أَوْلاَدَكُمْ، مَّآ آتَيْتُم وَاعْلَمُوٓاْ أَنَّ اللّهَ﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَرَدتُّمْ اَنْ، أَوْلاَدَكُمْ فَلَا، عَلَيْكُمْ إِذَا﴾اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿سَلَّمْتُم مَّآ﴾در میم اول اظهار و در میم دوم ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾اخفای شفوی میم ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَاتَّقُواْ اللّهَ، أَنَّ اللّهَ﴾لام اسم (الله جل جلاله) تفخیم ادا می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل و چهارم

عنوان: تلاوت آیات (۲۳٤- ۲۳٥) سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهدف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- قلقلۀ صغرا را بشناسند.
- در هنگام تلاوت؛ قلقله صغرا را رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- در کلمات ﴿خِطۡبَةِ ٱلنِّسَآءِ، عَلِمَ ٱللَّهُ، أَنَّ ٱللَّهَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿مِنكُمۡ، بِأَنفُسِهِنَّ، أَكۡنَنتُمۡ، أَن تَقُولُواْ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَزۡوَٰجٗا يَتَرَبَّصۡنَ، أَشۡهُرٖ وَعَشۡرٗا، قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗا﴾ ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَشۡرٗا، مَّعۡرُوفٗا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فِيٓ أَنفُسِهِنَّ، فِيٓ أَنفُسِكُمۡ، إِلَّآ أَن، وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿خَبِيرٞ، حَلِيمٞ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَٱللَّهُ، عَلِمَ ٱللَّهُ، أَنَّ ٱللَّهَ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمۀ ﴿مِنۡ خِطۡبَةِ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿خِطۡبَةِ، عُقۡدَةَ، يَبۡلُغَ﴾ در حروف (طا، قاف، با) قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿ٱلنِّسَآءِ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿وَلَٰكِن لَّا﴾ ادغام بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سِرًّا إِلَّآ، غَفُورٌ حَلِيمٞ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کار خانه‌گی: برای شاگردان هدایت می‌دهد که آیات پنجم و ششم سوره الزلزال را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل وپنجم

عنوان: تلاوت آیات (۲۳٦- ۲۳۷) سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد عارض للسکون را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- در کلمات ﴿طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ، عُقۡدَةُ ٱلنِّكَاحِ، إِنَّ ٱللَّهَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿عَلَى ٱلۡمُوسِعِ، عَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ، بِٱلۡمَعۡرُوفِ، عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿إِن طَلَّقۡتُمُ، مِن قَبۡلِ، أَن تَمَسُّو، وَأَن تَعۡفُو، وَلَا تَنسَوُا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿طَلَّقۡتُمُ، عَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ، طَلَّقۡتُمُوهُ، قَبۡلِ، قَدۡ، عُقۡدَةُ، أَقۡرَبُ، لِلتَّقۡوَىٰ﴾ در حروف (قاف، باو دال) قلقله صـغرا صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿ٱلنِّسَآءَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَيۡكُمۡ إِنۡ، مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ، فَرَضۡتُمۡ إِلَّآ، بَيۡنَكُمۡ إِنَّ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بِٱلۡمَعۡرُوفِ، مُحۡسِنِينَ، ٱلنِّكَاحِ، بَصِيرٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿حَقًّا عَلَى﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿فَرِيضَةً فَنِصۡفُ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿إِلَّآ أَن، وَأَن تَعۡفُوٓاْ أَقۡرَبُ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أَن يَعۡفُونَ﴾ ادغام نون ساکن معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل و ششم
عنوان: تلاوت آیات (۲۳۸- ۲۴۰) سورهٔ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که نون ساکن و تنوین چهار حکم دارند: اظهار، اخفاء، ادغام و اقلاب.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی
احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می‌شود:
- در کلمات ﴿عَلَى الصَّلَوٰتِ وَالصَّلٰوةِ، فَاذْكُرُوا اللّٰهَ، وَاللّٰهُ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى، اِلَى الْحَوْلِ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿لِلّٰهِ﴾ لام اسم (الله) ترقیق اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿قَانِتِينَ، تَعْلَمُونَ، إِخْرَاجٍ، مَّعْرُوفٍ، حَكِيمٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿فَإِنْ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَرِجَالًا أَوْ، مَّتَاعًا اِلَى الْحَوْلِ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿رُكْبَانًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَإِذَآ اَمِنْتُمْ، فِيْٓ اَنْفُسِهِنَّ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿اَمِنْتُمْ، مِنْكُمْ، اَنْفُسِهِنَّ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَاذْكُرُوا اللّٰهَ، اللّٰهُ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿خِفْتُمْ فَرِجَالًا، أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا، مَّا لَمْ تَكُوْنُوْا، مِنكُمْ وَيَذَرُوْنَ، عَلَيْكُمْ فِيْ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَّمَكُم مَّا لَمْ، لِّأَزْوَاجِهِم مَّتَاعًا، مِن مَّعْرُوفٍ﴾ ادغام مثلین میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿أَزْوَاجًا وَّصِيَّةً﴾ ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَّتَاعًا اِلَى الْحَوْلِ، عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿إِخْرَاجٍ﴾ در حرف (جیم) در صورت وقف قلقلهٔ کبرا صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
کار خانه گی معلم محترم بعد از شنیدن آیات پنجم و ششم سورهٔ به شاگردان هدایت می‌دهد که آیات هفتم و هشتم سوره الزلزال را حفظ نمایند.
روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل و هفتم

عنوان: تلاوت آیات (۲۴۱-۲۴۲) سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (۴۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مخرج حرف (ثا) را بشناسند.
- مخرج حرف (ثا) را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه‌مند شوند.

دانش لازمی

– از این که سپردن آیات سورۀ الزلزال به عنوان کارخانه‌گی در هفته‌های گذشته تمام شد لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا در پهلوی درس امروز تمام آیات سورۀ الزلزال را مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم نماید البته ایشان آیات را قبلاً حفظ نموده اند. معلم محترم میتواند درس‌های اخیر کتاب را به حیث دروس مراجعه تقدیم نماید.

ترجمه سوره

آنگاه که زمین به لرزش (شدید) خود لرزانیده شود (۱) و زمین بارهای سنگین خود را برون افگند (۲) و بگوید انسان (زمین) را چه شده است (۳) در آن روز (زمین) خبرهای خود را بیان کند (۴) به سبب آن که پروردگارت حکم کرده است به آن (۵) آن روز برآیند مردم (به حال) پراگنده تا (نتیجه) کار هایشان به آنان نشان داده شود (۶) پس کسی که به اندازه وزن ذره‌یی نیکی کند (نتیجه) آن را خواهد دید (۷) و هر کی به اندازه وزن ذره‌یی بدی کند (نتیجه آن را خواهد دید، ۸)

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵دقیقه	معلم محترم بعد احوال پرسی و انجام فعالیت‌های مقدماتی فضای صنف را کنترول نموده برای شاگردان می‌گوید امروز سورۀ الزلزال را از حفظ مشق و تکرار می‌کنیم.	
۲۵دقیقه	– نخست خود سورۀ مبارکه را بادقت تام از حفظ میخواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا میخواهد تا سورۀ را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آن‌ها گوش میدهد. – معلم محترم سورۀ مبارکه را به طور آیت، آیت میخواند و برای شاگردان هدایت می‌دهد تا آیات را با تعقیبش به صدای مناسب تکرار	– دو شاگرد سورۀ را با دقت از حفظ می‌خوانند.

۵ دقیقه	کنند. - برای شاگردان چند دقیقه وقت می‌دهد و از آن‌ها میخواهد تا آیـات را خاموشانه بخوانند و تکرار کنند. - بعد از هر شاگرد چند آیات را گوش نموده برای شان هدایت می‌دهـد تا هر شاگرد سورهٔ را از حفظ برای شاگرد پهلویش بخواند. - در مورد عظمت سورهٔ مبارکه در روشنایی ترجمه فوق برای شـاگردان توضیحات لازم میدهد.	- آیـات را بـا خـود تکـرار می‌کنند.
۱۰ دقیقه	- حفظ خوانی شاگردان را با سوالات زیر ارزیابی می‌کند: ۱- کی میتواند آیت اول و دوم سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۲- کی میتواند آیت سوم سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۳- کی می‌تواند آیات چهارم وپنجم سورهٔ را از حفظ بخواند ؟ ۴-کی میتواند آیات ششم، هفتم و هشتم سورهٔ را از حفظ بخواند. ۵- کی می‌تواند سورهٔ مبارک را مکمل از حفظ بخواند. ؟	شـــاگردان همـــه از خـــود آماده‌گی نشان میدهند.

درس چهل و هشتم

عنوان: تلاوت آیات (۲۴۳-۲۴۴) سورهٔ البقره

صفحه

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- اظهار در تنوین را بشناسند.
- اظهار تنوین را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿أَلَمۡ تَرَ، دِيَٰرِهِمۡ وَهُمۡ، وَهُمۡ أُلُوفٌ، أَحۡيَٰهُمۡ إِنَّ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿أَلَمۡ تَرَ، خَرَجُواْ، حَذَرَ ٱلۡمَوۡتِ، أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ و يَشۡكُرُونَ﴾ حرف (راء) دارای فتحه ویا ضمه می‌باشد. تفخیم (پر) اداء می‌شود.

- در کلمهٔ ﴿دِيَٰرِهِمۡ﴾ حرف (را) دارای کسره می‌باشد. ترقیق (باریک) اداء می‌شود.

- در کلمهٔ ﴿حَذَرَ ٱلۡمَوۡتِ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.

- در کلمات ﴿لَهُمُ ٱللَّهُ، إِنَّ ٱللَّهَ، عَلَى، أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ، فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.

- در کلمهٔ ﴿حَذَرَ ٱلۡمَوۡتِ﴾ در صورتی که وقف شود. مدلین صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿مِن دِيَٰرِهِمۡ﴾ اخفاء نون ساکن صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿أُلُوفٌ حَذَرَ، فَضۡلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ، سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ، لَهُمُ ٱللَّهُ﴾ لام اسم "الله ﷻ" تفخیم اداء می‌شود.

- در کلمهٔ ﴿سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لام اسم "الله ﷻ" ترقیق اداء می‌شود.

- در کلمهٔ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿لَا يَشۡكُرُونَ، عَلِيمٌ﴾ مد عارض صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد مدد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل نهم

عنوان: تلاوت آیات ٢٤٥-٢٤٦ سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حرف قلقله را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿مَّن ذَا الَّذِي، إِن كُتِبَ، مِن دِيَارِنَا﴾ اخفاء نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يُقْرِضُ اللَّهَ، وَاللَّهُ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ، أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ اخفاء تنوین صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿مِّنْهُمْ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِن بَنِي، مِن بَعْدِ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿لِنَبِيٍّ لَّهُمُ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَلِكًا نُّقَاتِلْ، قَلِيلاً مِّنْهُمْ﴾ ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يُقْرِضُ، يَقْبِضُ، وَيَبْسُطُ، لَّهُمُ ابْعَثْ، وَقَدْ، أُخْرِجْنَا، وَأَبْنَآئِنَا﴾ حروف (قاف، با، دال و جیم) قلقله صـغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَهُ أَضْعَافًا، بَنِيٓ إِسْرَائِيلَ، لَنَآ أَلاَّ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِسْرَائِيلَ، وَأَبْنَآئِنَا﴾ مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿يَبْسُطُ﴾ بالای حرف (صاد) حرف (سین) با خط باریک تحریر شده است. به این معنا که این کلمه با هریک از این حروف قرائت شود. جایز می‌باشد.
- در کلمات ﴿تُرْجَعُونَ، بِالظَّالِمِينَ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مد عارض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿إِلَى الْمَلَإِ، عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ، عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه‌گی: شاگردان سوره الزلزال را نزد بزرگان خویش تلاوت و تکرار نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس پنجاه ام

عنوان: تلاوت آیات ۲۴۷-۲۴۸ سورهٔ البقره

صفحه

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف ادغام باغنه را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿لَهُمْ نَبِيُّهُمْ، لَكُمْ طَالُوتَ، وَلَمْ يُؤْتَ، عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ، لَّكُمْ إِن﴾اظهار میم ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللَّهَ، وَاللَّهُ، أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللَّهَ، وَاللَّهُ﴾قبل از کلمه (الله جَلَّ جَلَالُهُ) حروف (نون و واو) مفتوح می‌باشند. حرف (لام) کلمه (الله جَلَّ جَلَالُهُ) در این کلمات تفخیم اداء می‌شوند.
- در کلمهٔ ﴿قَدْ﴾حرف (دال) ساکن از جملهٔ حروف قلقله می‌باشد. قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مَلِكًا﴾در صورت وقف تنوین به (الف) مبدل می‌شود و به اندازه یک الف مد می‌شود. که این مد را مد عوض می‌نامند.
- در کلمات ﴿لَهُ الْمُلْكُ، بِالْمُلْكِ، مِّنَ الْمَالِ، فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ، تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿قَالُوا أَنَّى، مُلْكِهِ أَن﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِنْهُ﴾اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مَن يَشَاءُ﴾مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مَن يَشَاءُ، أَن يَأْتِيَكُمُ﴾ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿سَعَةً مِّنَ الْمَالِ، سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَاسِعٌ﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِن كُنتُم﴾اخفاء نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ﴾اخفاء تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ادغام مثلین صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿مِّنَ ٱلۡمَالِ، عَلِيمٌ، مُّؤۡمِنِينَ﴾مد عارض صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد تا آیت اول سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پنجاه و یکم

عنوان: تلاوت آیت ۲۴۹ سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حکم حروف میم و نون مشدد را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس ذیلاً توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿فَلَمَّا، إِنَّ اللهَ، مِنِّي، فَإِنَّهُ﴾حروف (میم و نون) مشدد واقع شده اند. در هریک این دو حرف (میم و نون) مشدد به اندازه یی دو حرکت غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللهَ، مُّلٰقُوا اللهِ، بِإِذْنِ اللهِ، وَاللهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿بِالْجُنُوْدِ، لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللهَ، مُّلٰقُو اللهِ، وَاللهُ﴾حرف (لام) اسم (الله جل جلاله) پر (تفخیم) آداء می‌شود.
- در کلمات ﴿مُبْتَلِيكُم، يَطْعَمْهُ﴾در حروف (با و طا) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ﴾اخفای شفوی میم ساکن معۀ غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿بِنَهَرٍ فَمَنْ، فِئَةٍ قَلِيْلَةٍ﴾اخفا در تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿فَمَنْ شَرِبَ، مِّنْ فِئَةٍ﴾اخفا نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مِنْهُ، مِّنْهُمْ﴾اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿وَمَنْ لَّمْ﴾ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿لَّمْ يَطْعَمْهُ﴾اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿مِنِّيْٓ إِلَّا﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿غُرْفَةًۢ بِيَدِهِ، كَثِيْرَةًۢ بِإِذْنِ اللهِ﴾اقلاب در تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ادغام در تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَنَّهُم مُّلٰقُو اللهِ، كَم مِّن﴾ادغام ﴿میم﴾ ساکن صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمهٔ ﴿بِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾ لام اسم ﴿الله﴾ باریک ادأ می‌شود.

- در کلمهٔ ﴿ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ مد عارض صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پنجاه و دوم
عنوان: تلاوت آیات (۲۵۰-۲۵۲) سورهٔ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حکم لام تعریف را قبل از حروف قمری بدانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿وَلَمَّا، مِمَّا، النَّاسَ، وَلَكِنَّ اللّهَ، وَإِنَّكَ﴾در حروف (میم و نون) غنه صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ﴾مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿صَبْرًا، أَقْدَامَنَا﴾در حروف (با و قاف) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿صَبْرًا وَّثَبِّتْ﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ، وَاٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ، وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ، لَّفَسَدَتِ الْاَرْضُ، عَلَى الْعٰلَمِيْنَ، بِالْحَقِّ، لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ﴾لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿وَانصُرْنَا﴾اخفا در نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿الْكَافِرِينَ، عَلَى الْعَالَمِينَ، لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿بِإِذْنِ اللّهِ﴾لام اسم (الله ﷻ) ترقیق ادأ می‌شود.
- در کلمات ﴿ بِاِذْنِ اللّٰهِ، وَاٰتٰىهُ اللّٰهُ، دَفْعُ اللّٰهِ، وَلٰكِنَّ اللّٰهَ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿وَآتَاهُ اللّهُ، دَفْعُ اللّهِ، وَلَكِنَّ اللّهَ، آيَاتُ اللّهِ﴾لام اسم (الله ﷻ) تفخیم ادأ می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿مِمَّا﴾ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿يَشَاءُ﴾مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ﴾ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
کارخانه‌گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد که آیات دوم و سوم سوره البینه را حفظ نمایند.
روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس پنجاه و سوم
عنوان: تلاوت آیات ۲۵۳-۲۵٤ سورۀ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حکم لام تعریف را قبل از حروف شمسی بدانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی
احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می‌شود:
- در کلمات ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ، كَلَّمَ اللهُ، وَلَوْ شَآءَ اللهُ، وَلٰكِنَّ اللهَ، هُمُ الظّٰلِمُوْنَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمهٔ ﴿بَعْضٍ﴾ وقف لازم صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِّنْهُم، مَّنْ آمَنَ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْهُمْ مَّنْ، بَعْدِهِمْ مِّنْ، رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ﴾ ادغام حرف ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿اَنْفِقُوْا، مَّنْ كَلَّمَ، مَّنْ كَفَرَ، مِّنْ قَبْلِ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَلَّمَ اللهُ، شَاءَ اللهُ، وَلَكِنَّ اللهَ﴾ حرف ﴿لام﴾ اسم ﴿الله جل جلاله﴾ تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿دَرَجَاتٍ، الْقُدُسِ، كَفَرَ، شَفَاعَةٌ﴾ وقف مطلق صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ، بِرُوْحِ الْقُدُسِ، جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ، وَالْكٰفِرُوْنَ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿عِيسَى ابْنَ، وَأَيَّدْنَاهُ، مَا اقْتَتَلَ، رَزَقْنَاكُم، مِّن قَبْلِ﴾ در حروف ﴿با، دال و قاف﴾ قلقله صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿شَاءَ اللهُ، جَاءَتْهُمُ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِّن بَعْدِ﴾ اقلاب در نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يُرِيدُ، الظَّالِمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿آمَنُوٓاْ أَنفِقُواْ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِمَّآ﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿أَن يَأْتِيَ﴾ ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿يَوْمٌ لَّآ﴾ ادغام بدون غنه تنوین صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿بَيْعٌ فِيهِ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿خُلَّةٌ وَلَا﴾ ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس پنجاه و چهارم

عنوان: تلاوت آیات ۲۵۵- ۲۵٦ سورۀ البقره

صفحه

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف اخفاء را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿اَللّٰهُ، فِي السَّمٰوٰتِ، كُرْسِيُّهُ، فِي الدِّيْنِ، تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ، بِالطَّاغُوْتِ، بِاللّٰهِ، وَاللّٰهُ﴾ لام تعریف تلفظ نمی‌شود.

- در کلمات ﴿اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ، فِي الْاَرْضِ، وَالْاَرْضَ، وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ، مِنَ الْغَيِّ، بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.

- در کلمات ﴿اَللّٰهُ، وَاللّٰهُ﴾ لام حرف ﴿الله جل جلاله﴾ تفخیم اداء می‌شود.

- در کلمات ﴿لَآ اِلٰهَ، عِنْدَهٗٓ اِلَّا، عِلْمِهٖٓ اِلَّا، لَآ اِكْرَاهَ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿الْقَيُّومُ، الْعَظِيمُ، عَلِيمٌ﴾ مد عارض سکون صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿سِنَةٌ وَّلَا، بِشَيْءٍ مِّنْ﴾ ادغام تنوین معۀ غنه صورت میگیرد.

- در کلمۀ ﴿شَآءَ﴾ مد متصل صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿الأَرْضِ، بِالْعُرْوَةِ، كُرْسِيُّهُ﴾ حرف ﴿را﴾ پر اداء می‌شود.

- در کلمات ﴿مَنْ ذَا الَّذِيْ، عِنْدَهٗ، لَا انْفِصَامَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿مِّنْ عِلْمِهٖ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿قَدْ تَّبَيَّنَ﴾ ادغام متجانسین صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿فَمَنْ يَّكْفُرْ﴾ ادغام نون ساکن معۀ غنه صورت میگیرد.

- در کلمۀ ﴿وَيُؤْمِنْۢ بِاللّٰهِ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿بِاللّٰهِ﴾ لام اسم ﴿الله جل جلاله﴾ ترقیق اداء می‌شود.

- در کلمات ﴿أَيْدِيهِمْ وَمَا، فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.

- در کلمۀ ﴿سَمِيعٌ عَلِيْمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿نَوۡمٌ، فِي الأَرۡضِ، بِإِذۡنِهِ، لَهَا﴾ وقف مطلق صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد که آیت چهارم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پنجاه و پنجم

عنوان: تلاوت آیات ۲۵۷-۲۵۸ سورهٔ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد مثقل کلمی را بشناسند.
- اندازه حرکت مد مثقل کلمی را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿اَللّٰهُ، مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ، اَوْلِيٰٓـئُهُمُ الطَّاغُوْتُ، مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ، اَصْحٰبُ النَّارِ، اٰتٰىهُ اللّٰهُ، فَاِنَّ اللّٰهَ، بِالشَّمْسِ، وَاللّٰهُ، الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.

- در کلمات ﴿اَللّٰهُ، اٰتٰىهُ اللّٰهُ، فَاِنَّ اللّٰهَ، وَاللّٰهُ﴾ لام اسم ﴿الله جَلَّ جَلَالُهُ﴾ تفخیم اداء می‌شود.

- در کلمات ﴿يُخْرِجُهُمْ مِّنَ، يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ﴾ ادغام ﴿میم﴾ ساکن صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿النُّوْرِ، ظُّلُمَاتِ، خَالِدُونَ، أُمِيتُ، ظَّالِمِينَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿اٰتٰىهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ، مِنَ الْمَشْرِقِ، مِنَ الْمَغْرِبِ، لَا يَهْدِي الْقَوْمَ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.

- در کلمات ﴿ كَفَرُوْٓا اَوْلِيٰٓـئُهُمُ، رَبِّهٖٓ اَنْ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿اَوْلِيٰٓـئُهُمُ، اُولٰٓئِكَ﴾ مد متصل صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.

- در کلمهٔ ﴿حَآجَّ﴾ مد لازم مثقل کلمی صورت می گیرد. در این کلمه به اندازه یی سه الف مد می‌شود.

- در کلمات ﴿النُّوْرِ، ظُّلُمَاتِ، أُمِيتُ، كَفَرَ﴾ وقف مطلق صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿مُلْكَ﴾ وقف لازم صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿إِبْرَاهِيمَ﴾ در حرف ﴿با﴾ قلقله صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پنجاه و ششم
عنوان: تلاوت آیات ۲۵۹-۲٦۰ سورۀ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- ادغام مثلین را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿هٰذِهِ اللّٰهُ، فَأَمَاتَهُ اللّٰهُ، أَنَّ اللّٰهَ، مِّنَ الطَّيْرِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿قَرْيَةٍ وَّهِيَ، أَرْبَعَةً مِّنَ، جَبَلٍ مِّنْهُنَّ﴾ ادغام تنوین معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿خَاوِيَةٌ عَلٰى، يَوْمًا أَوْ، عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿هَٰذِهِ اللّٰهُ﴾ لام اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿أَمَاتَهُ اللّٰهُ، أَنَّ اللّٰهَ﴾ لام اسم ﴿الله﴾ تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿إِلَى الْعِظَامِ، تُحْيِ الْمَوْتٰى﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿عَامٍ ثُمَّ، شَيْءٍ قَدِيرٌ، جُزْءًا ثُمَّ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿بَل لَّبِثْتَ﴾ ادغام مثلین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿فَانظُرْ إِلٰى، نُنشِزُهَا ثُمَّ، تُؤْمِن قَالَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَمْ لَبِثْتَ، لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلِنَجْعَلَكَ، إِبْرَاهِيمُ، لِّيَطْمَئِنَّ، ثُمَّ اجْعَلْ، ادْعُهُنَّ﴾ در حروف (جیم، با، طا و دال) قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿آيَةً لِّلنَّاسِ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَحْمًا، سَعْيًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿قَدِيرٌ، حَكِيمٌ﴾ مد عارض صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَلٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِّنْهُنَّ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پنجا و هفتم

عنوان: تلاوت آیات ۲٦۱-۲٦٤ سورهٔ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد منفصل را بشناسند.
- اندازه مد منفصل را در تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿يُنفِقُونَ، عِندَ، مِّن صَدَقَةٍ، يُنفِقُ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿سَبِيلِ اللهِ، وَاللهُ، رِئَآءَ النَّاسِ، بِاللهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿حَبَّةٍ وَاللهُ، وَاسِعٌ عَلِيمٌ، خَوْفٌ عَلَيْهِمْ، مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ، غَنِيٌّ حَلِيمٌ، صَفْوَانٍ عَلَيْهِ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَنۢبَتَتْ، سُنۢبُلَةٍ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سَبِيلِ اللهِ، بِاللهِ﴾ لام اسم (الله جل جلاله) ترقیق اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿سَبْعَ، أَجْرُهُمْ، لَا تُبْطِلُوا، يَقْدِرُونَ﴾ در حروف ﴿با، جیم و قاف﴾ قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿سُنبُلَةٍ مِّائَةُ، مَنًّا وَلَآ، قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ، خَيْرٌ مِّن، صَدَقَةٍ يَّتْبَعُهَآ، شَيْءٍ مِّمَّا﴾ ادغام تنوین معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَاللهُ﴾ لام اسم ﴿الله جل جلاله﴾ تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿لِمَن يَّشَآءُ﴾ ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿يَّشَآءُ، رِئَآءَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلِيمٌ، يَحْزَنُونَ، حَلِيمٌ، الْكَافِرِينَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَآ أَنفَقُوا، وَّلَآ أَذًى، يَتْبَعُهَآ أَذًى﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿أَذًى لَّهُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَمْوَالَهُمْ فِي، رَبِّهِمْ وَلَا، عَلَيْهِمْ وَلَا، وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿تُرَابٌ فَأَصَابَهُ، وَابِلٌ فَتَرَكَهُ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿أَذًى، صَلۡدًا﴾ مد عوض صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿مِّمَّا﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد تا آیت پنجم سورهٔ البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس پنجاه و هشتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۶۵-۲۶۷ سورهٔ البقره

صفحه:

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حرف اقلاب را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿مَرْضَاتِ اللهِ، وَاللهُ، كُلِّ الثَّمَرٰتِ، يُبَيِّنُ اللهُ، اَنَّ اللهَ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.

- در کلمات ﴿يُنْفِقُوْنَ، اَنْفُسِهِمْ، اَنْ تَكُوْنَ، مِنْ تَحْتِهَا، مِنْ كُلِّ، مِنْ طَيِّبٰتِ، اَنْ تُغْمِضُوْا﴾اخفای نون ساکن صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿أَمْوَالَهُمْ، لَّمْ يُصِبْهَا، أَحَدُكُمْ اَنْ، لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُوْنَ، كَسَبْتُمْ وَمِمَّآ، لَكُمْ مِّنَ﴾اظهار میم ساکن صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿لَهُمُ ابْتِغَاء، بِرَبْوَةٍ، يُصِبْهَا، تَجْرِي، كَسَبْتُمْ، أَخْرَجْنَا﴾در حروف (با و جیم) قلقله صغرا صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿لَهُمُ ابْتِغَآءَ، ضُعَفَآءُ﴾مد متصل صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿مَرْضَاتِ اللهِ﴾حرف لام اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می‌شود.

- در کلمـات ﴿مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ، وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ، لَكُمُ الْاٰيٰتِ، مِّنَ الْاَرْضِ، وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيْثَ﴾لام تعریـف تلفـظ می‌شود.

- در کلمات ﴿تَثْبِيتًا مِّنْ، جَنَّةٌ بِرَبْوَةٍ، نَّخِيلٍ وَّاَعْنَابٍ﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿مِّنْ اَنْفُسِهِمْ، الأَنْهَارُ، مِنْهُ﴾اظهار نون ساکن صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿اَنْفُسِهِمْ، اَنْ تَكُوْنَ، مِنْ تَحْتِهَا، مِنْ كُلِّ، اَنْفِقُوْا، مِنْ طَيِّبَاتِ، تُنْفِقُوْنَ، اَنْ تُغْمِضُواْ﴾اخفای نون ساکن صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ﴾اقلاب تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا، غَنِيٌّ حَمِيْدٌ﴾اظهار تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿وَابِلٌ فَاٰتَتْ، أَعْنَابٍ تَجْرِيْ﴾اخفای تنوین صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿فَإِن لَّمْ﴾ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿وَاللهُ، يُبَيِّنُ اللهُ، أَنَّ اللهَ﴾حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.

- در کلمات ﴿بَصِيرٌ، تَتَفَكَّرُونَ، فِيهِ، حَمِيدٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.

- در کلمــات ﴿فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ فِيهِ، يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ، وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا تُغْمِضُوا۟، إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟، وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ﴾ مــد منفصــل صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿لَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ ادغام مثلین صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معهٔ غنه صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس پنجاه و نهم

عنوان: تلاوت آیات ۲۶۸-۲۷۲ سورهٔ البقره

صفحه:

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که میم ساکن در کدام صورت اخفای شفوی می‌شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ، بِالْفَحْشَآءِ، يُؤْتِي الْحِكْمَةَ، أُولُوا الْأَلْبَابِ، وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَآءَ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمات ﴿وَاللّٰهُ، فَإِنَّ اللّٰهَ، إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقٰتِ، وَجْهِ اللّٰهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿فَقْرَ، فَقَدْ، أَلْبَابِ، أَنفَقْتُم، تُبْدُ، إِلَّا ابْتِغَاء، وَجْهِ اللّٰهِ﴾ در حروف (قاف، دال، با و جیم) قلقله صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَآءِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿بِالْفَحْشَآءِ، مَنْ يَّشَآءُ، الْفُقَرَآءَ، إِلَّا ابْتِغَآءَ﴾ مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿وَاللّٰهُ، فَإِنَّ اللّٰهَ، وَلٰكِنَّ اللّٰهَ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿يَعِدُكُمْ مَّغْفِرَةً، أَنفَقْتُمْ مِّنْ، نَذَرْتُم مِّنْ﴾ در حرف میم ادغام مثلین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مَّغْفِرَةً مِّنْهُ، خَيْرًا كَثِيرًا﴾ ادغام تنوین معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مِّنْهُ، مِنْ أَنصَارٍ، مِنْ خَيْرٍ﴾ اظهار نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿فَضْلاً، كَثِيرًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَاسِعٌ عَلِيمٌ، نَّفَقَةٍ أَوْ﴾ اظهار تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿عَلِيمٌ، أَلْبَابِ، أَنصَارٍ، خَبِيرٌ، وَجْهِ اللّٰهِ، لَا تُظْلَمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَنْ يَّشَآءُ، وَمَنْ يُّؤْتَ، مِّنْ نَّفَقَةٍ، مِّنْ نَّذْرٍ﴾ ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿خَيْرًا كَثِيرًا، نَّذْرٍ فَإِنَّ، خَيْرٍ فَلِأَنفُسِكُمْ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِلَّآ أُولُوا، وَمَآ أَنفَقْتُمْ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿أَنفَقْتُمْ، أَنصَارٍ، إِنْ تُبْدُوا، وَإِنْ تُخْفُوهَا، عَنكُمْ، مِّنْ سَيِّـَٔاتِكُمْ، تُنفِقُوا، فَلِأَنفُسِكُمْ، وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿وَجۡهِ ٱللَّهِ﴾ لام اسم (الله) ترقیق ادا می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس شصتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۷۳-۲۷۵ سورۀ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که میم ساکن در کدام صورت اظهار می‌شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿لِلْفُقَرَآءِ، اَغْنِیَآءَ، جَآءَهٗ، فَأُولٰٓئِكَ﴾مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿سَبِیْلِ اللّٰهِ﴾حرف لام اسم (الله جَلَّ جَلَالُهُ) ترقیق اداء می‌شود.
- در کلمـات ﴿فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ، مِنَ التَّعَفُّفِ، لَا یَسْـَٔلُوْنَ النَّاسَ، فَإِنَّ اللّٰهَ، وَالنَّهَارِ، یَأْکُلُوْنَ الرِّبٰوا، وَحَرَّمَ الرِّبٰوا، إِلَى اللّٰهِ، اَصْحٰبُ النَّارِ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿ضَرْبًا فِی، خَیْرٍ فَإِنَّ، عَلَانِیَةً فَلَهُمْ﴾اخفای تنوین اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿فِی الْاَرْضِ یَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ، مِنَ الْمَسِّ، اِنَّمَا الْبَیْعُ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمۀ ﴿إِلْحَافًا﴾مد عوض صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿تُنْفِقُوْا، یُنْفِقُوْنَ، عِنْدَ، فَمَنْ جَآءَهٗ، فَانْتَهٰی﴾اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ خَیْرٍ، وَمَنْ عَادَ﴾اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَإِنَّ اللّٰهَ، وَاَحَلَّ اللّٰهُ، اِلَى اللّٰهِ﴾حرف لام اسم (الله جَلَّ جَلَالُهُ) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿عَلِیْمٌ، یَحْزَنُوْنَ، إِلَى اللّٰهِ، خَالِدُوْنَ﴾مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿تَعْرِفُهُمْ بِسِیْمٰهُمْ، اَمْوَالَهُمْ بِالَّیْلِ﴾اخفای شفوی میم ساکن معۀ غنه صورت میگیرد.
- در کلمـات ﴿بِسِیْمٰهُمْ لَا، أَمْوَالَهُمْ بِالَّیْلِ، فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ، أَجْرُهُمْ عِنْدَ، رَبِّهِمْ وَلَا، عَلَیْهِمْ وَلَا، وَلَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ، بِأَنَّهُمْ قَالُوْا، وَأَمْرُهٗ إِلَى، هُمْ فِیْهَا﴾اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سِرًّا وَّعَلَانِیَةً، مَوْعِظَةٌ مِّنْ﴾ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أَجْرُهُمْ﴾در حرف (جیم) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿مِثْلُ الرِّبٰوا﴾وقف لازم صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِلْحَافًا، وَحَرَّمَ الرِّبٰوا، سَلَفَ وَأَمْرُهٗ إِلَى اللّٰهِ﴾وقف مطلق صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿قَالُوٓا اِنَّمَا، وَاَمۡرُهٗٓ إِلَى اللّٰهِ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد که آیت ششم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس شصت و یکم

عنوان: تلاوت آیات ۲۷۶-۲۷۸ سورهٔ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد عارض سکون را بشناسند.
- انداز حرکت عارض سکون را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿يَمۡحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا، وَيُرۡبِي الصَّدَقٰتِ، وَاللّٰهُ، وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ، اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ، مِنَ الرِّبٰوا﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.

- در کلمات ﴿يَمۡحَقُ، لَهُمۡ، أَجۡرُهُمۡ، رَبِّهِمۡ، عَلَيۡهِمۡ، وَلاَ هُمۡ﴾ اظهار حرف (میم) ساکن صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿يَمۡحَقُ اللّٰهُ، وَاللّٰهُ، اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ﴾ حرف (لام) اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.

- در کلمات ﴿كَفَّارٍ اَثِيمٍ، خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ اظهار تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿صَّدَقَاتِ، أَثِيمٍ، يَحۡزَنُونَ، مُّؤۡمِنِينَ﴾ مد عارض سکون صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿أَجۡرُهُمۡ﴾ قلقله صغراء صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿عِنۡدَ، اِنۡ كُنۡتُمۡ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.

- در کلمهٔ ﴿مِنَ الرِّبٰوا اِنۡ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿كُنۡتُمۡ مُّؤۡمِنِينَ﴾ ادغام مثلین (میم) ساکن صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس شصت و دوم

عنوان: تلاوت آیات ۲۷۹-۲۸۱ سورۀ البقره

صفحه:

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- ادغام بدون غنه را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمهٔ ﴿فَإِن لَّمْ﴾ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَّمْ تَفْعَلُوا، تُبْتُمْ فَلَكُمْ، فَلَكُمْ رُءُوسُ، أَمْوَالِكُمْ لَا، لَّكُمْ إِنْ، كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ، نَفْسٍ مَّا﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِّنَ اللَّهِ، إِلَى اللَّهِ﴾حرف لام اسم (الله جلّ جلاله) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿وَإِن تُبْتُمْ، وَإِن كَانَ، وَأَن تَصَدَّقُوا، إِن كُنتُمْ﴾اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿تُبْتُمْ﴾در حرف (با) قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ، تَعْلَمُونَ، لَا يُظْلَمُونَ﴾مد عارض سکون صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ، يَوْمًا تُرْجَعُونَ﴾اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَى﴾اظهار تنوین صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس شصت و سوم
عنوان: تلاوت جزء اول آیت ۲۸۲ سورۀ البقره
صفحه:
وقت: یک ساعت درسی ٤٥ دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که هرگاه یکی از حروف قلقله در وسط کلمه قرار گیرد قلقله صفراء صورت می‌گیرد.
- قواعد تجوید را حسین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿يَٰٓأَيُّهَا، ءَامَنُوٓاْ إِذَا، إِلَىٰٓ أَجَلٍ﴾مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿بِٱلۡعَدۡلِ، عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمۀ ﴿تَدَايَنتُم﴾اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ﴾اخفای شفوی میم ساکن معۀ غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿عَلَّمَهُ ٱللَّهُ، وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمۀ ﴿أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿مُّسَمًّى فَٱكۡتُبُوهُ﴾اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿وَلۡيَكۡتُب بَّيۡنَكُمۡ﴾در حرف (با) ادغام مثلین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿بَّيۡنَكُمۡ كَاتِبُۢ، وَلۡيُمۡلِلِ﴾اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿كَاتِبُۢ بِٱلۡعَدۡلِ﴾اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بِٱلۡعَدۡلِ، فَلۡيَكۡتُبۡ﴾در حروف (دال و با) قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿كَاتِبٌ أَنۡ، بِدَيۡنٍ إِلَىٰٓ﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أَن يَكۡتُبَ﴾ادغام نون ساکن معۀ غنه صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿عَلَّمَهُ ٱللَّهُ﴾حرف لام اسم (الله جَلَّ جَلَالُهُ) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمۀ ﴿وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ﴾حرف لام اسم (الله جَلَّ جَلَالُهُ) ترقیق اداء می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

درس شصت و چهارم

عنوان: تلاوت جزء دوم آیت (۲۸۲) سورهٔ البقره

صفحهٔ:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- جزء دوم آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- تعریف مد متصل را بفهمند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

جزء دوم آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿يَبۡخَسۡ، بِٱلۡعَدۡلِ﴾در حروف (با و دال) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ، بِٱلۡعَدۡلِ﴾لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿مِنۡهُ﴾اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿شَيۡـٔٗا فَإِن﴾اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾لام تعریف تلفظ نمی‌شود.
- درکلمات ﴿فَإِن كَانَ، مِمَّن تَرۡضَوۡنَ، أَن تَضِلَّ﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سَفِيهًا أَوۡ، ضَعِيفًا أَوۡ﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿أَن يُمِلَّ﴾ادغام نون ساکن معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِن رِّجَالِكُمۡ، فَإِن لَّمۡ﴾ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿فَرَجُلٞ وَٱمۡرَأَتَانِ﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَلۡيُمۡلِلۡ، رِّجَالِكُمۡ فَإِن، فَإِن لَّمۡ يَكُونَا، وَٱمۡرَأَتَانِ﴾اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِمَّن﴾ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾مد متصل صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

کارخانه گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد که آیت هفتم سوره البینه را حفظ نمایند.

درس شصت و پنجم

عنوان: تلاوت جزء سوم آیت ۲۸۲ سورهٔ البقره

صفحهٔ:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- جزء سوم آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف اخفاء را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید: جزء سوم آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمهٔ ﴿إِحۡدَىٰهُمَا ٱلۡأُخۡرَىٰ﴾لام تعریف تلفظ می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿ٱلشُّهَدَآءُ إِذَا﴾مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلَا تَسۡـَٔمُوٓاْ أَن، إِلَىٰٓ أَجَلِهِ، وَأَدۡنَىٰٓ أَلَّا، تَرۡتَابُوٓاْ، إِلَّآ أَن﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يَأۡبَ ٱلشُّهَدَآءُ، عِندَ ٱللَّهِ﴾لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿أَن، عِندَ ٱللَّهِ، أَن تَكُونَ﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- درکلمات ﴿صَغِيرًا أَوۡ، كَبِيرًا إِلَىٰٓ، تِجَٰرَةً حَاضِرَةً﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَقۡسَطُ، وَأَقۡوَمُ، وَأَدۡنَىٰٓ﴾در حروف (قاف و دال) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿ذَٰلِكُمۡ أَقۡسَطُ﴾اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾حرف لام اسم (الله جل جلاله) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمهٔ ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا﴾اخفای تنوین صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس شصت و ششم

عنوان: تلاوت جزء چهارم آیت ۲۸۲ سورهٔ البقره

صفحهٔ:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- جزء چهارم آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- مد طبیعی را بشناسند.
- مد طبیعی را درست ادا نمایند.
- قواعد تجوید حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید: جزء چهارم آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ، تَبَايَعۡتُمۡ وَلَا، بِكُمۡ وَاتَّقُوا﴾اظهارمیم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿جُنَاحٌ أَلَّا، شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- درکلمات ﴿تَكۡتُبُوهَا، شَهِيدٌ، بِكُمۡ، وَاتَّقُوا اللَّهَ، وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾وقف مطلق صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَأَشۡهِدُوٓاْ إِذَا﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَلَا يُضَآرَّ﴾مد مثقل کلمی صورت می گیرد. مقدار این مد سه الف می‌باشد.
- در کلمهٔ ﴿كَاتِبٌ وَلَا﴾ادغام تنوین معهٔ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿شَهِيدٌ، وَاتَّقُواْ اللَّهَ، وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ، عَلِيمٌ﴾مد عارض ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿وَإِن تَفۡعَلُواْ﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿فُسُوقُۢ بِكُمۡ﴾اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ، وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ، وَاللَّهُ﴾حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس شصت و هفتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۸۳- ۲۸٤ سورۀ البقره

صفحۀ:

وقت: یک ساعت درسی (٤۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد عارض للسکون را بشناسند.
- در هنگام تلاوت حکم مد عارض للسکون را رعایت نمایند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ، تُبْدُوْا، أَنْفُسِكُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سَفَرٍ وَّلَمْ، فَرِهَانٌ مَّقْبُوْضَةٌ﴾ اد غام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلَمْ تَجِدُوْا، يَكْتُمْهَا، أَنْفُسِكُمْ أَوْ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- درکلمات ﴿كَاتِبًا فَرِهٰنٌ، بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ، آثِمٌ قَلْبُهٗ، شَيْءٍ قَدِيْرٌ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَّقْبُوضَةٌ، تُبْدُوا، يُحَاسِبْكُم﴾ در حروف (قاف و با) قلقلۀ صغرا صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿فَإِنْ أَمِنَ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بَعْضُكُمْ بَعْضًا، يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ﴾ در حرف میم اخفای شفوی معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ، وَاللّٰهُ﴾ حرف لام اسم (الله جل جلاله) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمات ﴿وَمَنْ يَّكْتُمْهَا، مَنْ يَّشَآءُ﴾ ادغام نون ساکن معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿فَإِنَّهٗٓ اٰثِمٌ، فِيْٓ أَنْفُسِكُمْ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلِيْمٌ، بِهِ اللّٰهُ، قَدِيْرٌ﴾ مد عارض ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿لِلّٰهِ، بِهِ اللّٰهُ﴾ لام حرف اسم (الله جل جلاله) تر قیق اداء می‌شود.
- در کلمۀ ﴿لِمَنْ يَّشَآءُ﴾ مد متصل صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می‌دهد که آیت هشتم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس شصت هشتم

عنوان: تلاوت آیت ۲۸۵ سورۀ البقره

صفحۀ:

وقت: یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف ادغام بدون غنه بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمۀ ﴿بِمَآ أُنزِلَ﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أُنزِلَ﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِن رَّبِّهِۦ، مِّن رُّسُلِهِۦ﴾ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ، الْمَصِيرُ﴾مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿كُلٌّ آمَنَ﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿بِاللَّهِ﴾حرف لام اسم (الله جَلَّ جَلَالُهُ) ترقیق اداء می‌شود.
- در کلمۀ ﴿مَلَآئِكَتِهِۦ﴾مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أَحَدٍ مِّن﴾ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس شصت و نهم

عنوان: تلاوت آیت ۲۸٦ سورۀ البقره

صفحه:

وقت:یک ساعت درسی (٤٥) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که (واو، الف و یا) حروف مد اند و سبب مد همزه و سکون می‌باشد.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- از این‌که سپردن آیات سورۀ البینه به عنوان کارخانه‌گی در هفته‌های گذشته تمام شد؛ لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا در پهلوی درس امروز تمام آیات سورۀ البینه را مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم کند؛ البته ایشان آیات را قبلاً حفظ کرده اند. معلم محترم میتواند دروس اخیر را به حیث درس‌های مراجعه تقدیم کند.

- ترجمۀ سورۀ بینه

نبودند آنان‌که کفر را اختیار کردند از اهل کتاب و مشرکان باز ایستاده‌گان تا آن‌که بیامد ایشان را حجتی آشکارا (۱) رسول از جانب خداوند که میخواند صحیفه‌های پاک را (۲) در آن صحیفه‌ها احکامیست راست و محکم (۳) و پراگنده نشدند اهل کتاب مگر بعد از آن که آمدایشان را حجتی روشن (۴) و مامور نشدند مگر آن‌که بپرستند خداوند را خالص برای او بنده گی را به راه ابراهیم و بر پادارند نماز را و بدهند زکات را و این است طریق مردان محکم (ملت) مستقیم (۵) هر آئینه آنان‌که کافر شدند از اهل کتاب و مشرکان در آتش دوزخ اند. و در آن برای همیشه می‌مانند، ایشانند بدترین خلق (۶) هر آئینه آنان‌که ایمان آوردند و کردند کارهای شایسته ایشانند، بهترین خلق (۷) پاداش آنان نزد پروردگارشان باغ‌های همیشه‌گی است که از زیر درختان آن نهرها روان است. همیشه باشند در آن خدا از آنان خوشنود است و آنان نیز از خدا خوشنود. این پاداش برای کسی است که از پروردگارش بترسد. (۸).

روش تدریس: مطالعه، سوال وجواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره

فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
معلم محترم بعد احوال پرسی و انجام فعالیت‌های مقدماتی فضای صنف را کنترول نموده برای شاگردان می‌گوید امروز سورۀ البینه را از حفظ مشق و تکرار می‌کنیم. - نخست خود سورۀ مبارکه را بادقت تام از حفظ میخواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا میخواهد تا سورۀ را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آن‌ها گوش میدهد. - معلم محترم سورۀ مبارکه را به طور آیت آیت میخواند. و برای شاگردان	- دو شاگرد سورۀ را با دقت از حفظ می‌خوانند.

هدایت می‌دهد تا آیات را به تعقیبش به صدا مناسب تکرار کنند. - برای شاگردان چند دقیقه وقت می‌دهد و از آن‌ها میخواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار کنند. - بعد از هر شاگرد چند آیات را گوش نموده برای شان هدایت می‌دهد تا هر شاگرد سورهٔ را از حفظ برای شاگرد پهلویش بخواند. - در مورد سورهٔ مبارکه در روشنایی ترجمهٔ فوق برای شاگردان توضیحات لازم میدهد. - حفظ شاگردان را با سوالات زیر ارزیابی می کند: ۱- کی میتواند آیت اول سوره را از حفظ بخواند. ۲- کی میتواند آیت دوم و سوم سوره را از حفظ بخواند. ۳- کی میتواند آیت چهارم سوره را از حفظ بخواند. ۴- کی میتواند آیت پنچم سوره را از حفظ بخواند. ۵- کی میتواند آیت ششم سوره را از حفظ بخواند. ۶- کی میتواند آیت هفتم سوره را از حفظ بخواند. ۷- کی میتواند آیت هشتم سوره را از حفظ بخواند.	- آیات را با خود تکرار می کنند. شاگردان همه از خود آماده گی نشان میدهند.

دروس هفتاد و هفتاد و یکم

عناوین: حفظ سورۀ القدر

اوقات: دوساعت درسی (۹۰) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- بدانند که در کدام کلمات این سوره اخفای نون ساکن می‌شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

حفظ سورۀ قدر قبلاً صورت گرفته است، در اینجا احکام تجوید آن بیان می‌شود.

- در کلمات ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَاهُ، وَمَآ أَدۡرَاكَ﴾مد منفصل صورت میگیرد
- در کلمات ﴿أَنزَلۡنَٰهُ، مِّن كُلِّ﴾اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿قَدۡرِ، أَدۡرَاكَ، مَطۡلَعِ، الۡفَجۡرِ﴾در حروف (دال، وطاوجیم) قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿مِّنۡ أَلۡفِ﴾اظهار نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿الۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾در حرف (لام) مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿خَيۡرٌ مِّنۡ﴾ادغام تنوین معۀ غنه صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿أَمۡرٍ سَلَٰمٌ﴾اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمۀ ﴿سَلَامٌ﴾در صورت وقف مد عارض سکون صورت میگیرد.

ترجمه

ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم (۱) و تو چی میدانی که شب قدر چیست (۲) شب قدر بهتراز هزار ماه است (۳) در آن شب فرشته‌گان و روح (جبرئیل علیه السلام) به اذن پروردگار شان برای (تقدیر) هر کاری نازل می‌شوند (۴) شبی است سرشار از سلامت و برکت تا طلوع صبح (۵)

معرفی سوره

سورۀ قدر مکی است. دارای پنج آیت می‌باشد. در ترتیب عثمانی در ردیف نودوهفتم قرار دارد. این سورۀ مبارکه به سبب تکرار این کلمه و به معنای بزرگی مقام و منزلت این سورۀ به نام (قدر) مسمی شده است.

موضوع سورۀ قدر بیان آغاز نزول قرآن کریم، فضیلت و منزلت شب قدر نسبت به سایر شب‌ها وماه‌ها و نزول فرشته‌گان در این شب تا سحر می‌باشد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس هفتاد دوم و هفتاد سوم
عنوان: حفظ سورهٔ العادیات
صفحات:
اوقات: دو ساعت درسی (۹۰) دقیقه
اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- درحروف که قلقله می‌شود حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿ضَبۡحٗا، قَدۡحٗا، صُبۡحٗا، نَقۡعٗا، فَوَسَطۡنَ﴾قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿لَكَنُودٞ، شَهِيدٞ، لَشَدِيدٌ، لَّخَبِيرٌ﴾مدعارض سکون صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿الۡإِنسَانَ﴾اخفای نون سکون صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿ضَبۡحٗا، قَدۡحٗا، صُبۡحٗا، نَقۡعٗا﴾در صورتی که وصل تلاوت شود. اخفای تنوین صورت می گیرد. و در صورتی که وقف کرده شود مدعوض صورت می گیرد.
- در کلمهٔ ﴿جَمۡعًا﴾در صورت وصل اظهار تنوین می‌شود و در صورت وقف مد عوض صورت میگیرد.
- کلمات ﴿جَمۡعًا، بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ﴾اظهار میم ساکن صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿رَبَّهُم بِهِمۡ﴾اخفای شفوی میم ساکن معهٔ غنه صورت میگیرد.
- در کلمهٔ ﴿يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرٌ﴾ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.

ترجمه

قسم به اسپان تیز و دونده نفس زنان (۱) پس به اسپان آتش بر آرنده از کوبیدن نعل به سنگها (۲) پس قسم به اسپان یورش برنده هنگام صبح (۳) که برانگیزند به آن یورش غبار را (۴) پس در آیند. به آن (هجوم یا غبار) در میان جماعتی (۵) هر آئینه آدمی نسبت به پروردگار خود ناسپاس است. (۶) و اوخود بر این (ناسپاسی) گواه است (۷) و هر آئینه او در محبت مال سخت در کوشش است. (۸) آیا نمی داند که چون برانگیخته شود آنچه در قبرها است (۹) و ظاهر ساخته شود آنچه در سینه‌ها است (۱۰) هر آئینه پروردگار شان به احوال ایشان در آن روز اگاه است (۱۱)

معرفی سوره

سورهٔ العادیات مکی است. دارای یازده آیت می باشد. در ترتیب عثمانی در ردیف صدم سورهٔ قرار گرفته است وجه تسمیهٔ آن به العادیات از آن جهت می‌باشد که در این سورهٔ به العادیات قسم یاد شده است. و العادیات به اسپ‌های تیز گام مجاهدین اطلاق می‌شود که در راه الله (ج) جهاد کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال جواب، انفرادی
مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیرو غیره

دروس هفتاد چهارم و هفتاد پنجم

عنوان: حفظ سورۀ الزلزال

صحفات:

اوقات: دو ساعت درسی ۹۰ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- مخارج حروف (زا) و (ذال) را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمۀ ﴿الْإِنسَانُ﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ، ذَرَّةٍ شَرًّا﴾اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ، خَيْرًا يَرَهُ، شَرًّا يَرَهُ﴾ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا﴾ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿ذَرَّةٍ خَيْرًا﴾اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿فَمَن يَعْمَلْ﴾ادغام نون ساکن معۀ غنه صورت می گیرد.

معرفی سوره

سوره الزلزال مدنی است. دارای هشت آیت می‌باشد در ترتیب عثمانی در ردیف نود و نهم قرار دارد. وجه تسمیۀ آن به زلزله ویا الزلزال از آن جهت است که در آن از وقوع زلزلۀ بزرگی یاد شده که با وقوع آن نظام کاینات و هستی از بین رفته و روز قیامت برپا می‌شود.

فضیلت سوره

در حدیث شریف که ترمذی از حضرت انس بن مالک ﷺ روایت می کند: آمده است. که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: سورۀ الزلزال به اندازۀ ربع قرآن مجید ارزش و فضلیت دارد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

دروس هفتاد ششم، هفتادو هفتم و هفتادو هشتم

عنوان حفظ سورۀ البینه

صحفات:

اوقات: سه ساعت درسی (۱۳۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- مد متصل و منفصل را از هم فرق کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿لَمْ يَكُنِ، هُمْ شَرُّ، رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ، عَنْهُمْ وَرَضُوا﴾اظهار حرف میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ أَهْلِ، أَنْهَارُ، عَنْهُمْ، عَنْهُ، لِمَنْ خَشِيَ﴾اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿رَسُولٌ مِّنَ، صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ادغام تنوین معۀ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِّنَ اللَّهِ، لِيَعْبُدُوا اللَّهَ، رَّضِيَ اللَّهُ﴾حرف لام اسم (الله جل جلاله) تفخیم ادأ می‌شود.
- در کلمات ﴿مُّطَهَّرَةً فِيهَا، كُتُبٌ قَيِّمَةٌ، عَدْنٍ تَجْرِي﴾اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿مِنْ بَعْدِ﴾اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿جَاءَتْهُمُ، حُنَفَاءَ، أُولَٰئِكَ، جزءآؤُهُمْ﴾مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَمَا أُمِرُوا، فِيهَا أَبَدًا﴾مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عِنْدَ، مِنْ تَحْتِهَا﴾اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَدْنٍ، تَجْرِي﴾قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمۀ ﴿أَبَدًا﴾مد عوض صورت می گیرد.

معرفی سوره

سورۀ بینه مدنی است. دارای هشت آیت می‌باشد. در ترتیب عثمانی در ردیف نود و هشتم قرار گرفته است. نام این سورۀ از لفظ (البینه) که در آیت اول آن آمده است گرفته شده است. این سورۀ از سه امر مهم بحث می کند.

۱. اهل کتاب (یهود و نصارا) و مشرکینی که خواهان آمدن هدایت بودند؛ اما بعد از آمدن آن هدایت کفر و عناد ورزیدند خصوصاً اهل کتاب.
۲. هدف اساسی دین عبادت مخلصانه خدا و ادای نماز و دادن زکات است. اهل کتاب به همین چیزها امر شده بودند؛ اما به آن‌ها عمل نکردند.

۳. بیان سرنوشت و انجام کار مومنان به پیغمبر علیه اسلام و کافران به دین و کتاب خدا (ج)

فضلیت سورهٔ بینه:

امام احمد، بخاری، مسلم، ترمذی و نسائی از انس بن مالک (رض) روایت نموده اند. که رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم به ابی بن کعب (رضی الله عنه) فرمود: خداوند به من امر فرمودهٔ است که (لم یکن الذین کفرو امن اهل الکتـاب) را بـرای تو قرائت کنم. ابی گفت: آیا مشخصاً نام مرا برایت گرفته است؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: بلی همـان بـود کـه ابی به گریه افتاد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

